

Kakav mirovinski sustav želimo?

Koordinacija umirovljeničkih udruga održala je 13. veljače 31. sjednicu na kojoj je nakon višesatne rasprave usvojen dokument „Polazišta za novi mirovinski sus-

tav i mirovinsko osiguranje“. Od osam članica Koordinacije sudjelovalo ih je sedam, jer se predsjednik Matice umirovljenika ispričao kako su imali druge obveze. Novi

dokument je svojevrsna platforma za pregovore o budućem mirovinskom zakonu u okviru Nacionalnog vijeća za umirovljenike i starije osobe.

Nacrt dokumenta je izradila stručna grupa Sindikata umirovljenika Hrvatske, a nakon usvajanja je upućen u Nacionalno vijeće i Ministarstvo rada i mirovinskog sustava. Očekuje se da će „Polazišta“ biti korisna osnova za „pisanje“ novog zakona. Nacionalno vijeće je također obaviješteno kako je, prema internim pravilima Koordinacije, dužnost predsjedavajućega nakon Maria Tocuera iz Zajednice umirovljenika HŽ-a, preuzeo je Jožef Pfeifer iz Zajednice udruga umirovljenika unutarnjih poslova, koji će preuzeti i potpredsjedničku dužnost u Nacionalnom vijeću.

KOORDINACIJA UMIROVLJENIČKIH UDRUGA HRVATSKE

Polazišta za novi mirovinski sustav i mirovinsko osiguranje:

1. Umirovljenicima se mora omogućiti živjeti dostojanstveno i bez diskriminacije, na temelju mirovina stečenih radom, vlastitih ili bivših partnera;
2. Mirovinski javni stup pokriva starosne, invalidske i obiteljske mirovine (udovice/udovci; partneri/partnerice; razvedene/razvedeni; djeca);
3. Građanima koji nisu ostvarili uvjete za mirovinu, a nemaju drugih prihoda te udovoljavaju socijalnom cenzusu, treba osigurati državnu naknadu za starost (iz proračunskih sredstava);
4. Sustav mirovinskog osiguranja mora sadržati razrađene i djelotvorne mehanizme i mjere borbe protiv siromaštva starijih osoba;
5. Javni obvezatni mirovinski stup međugeneracijske solidarnosti mora biti kamen temeljac mirovinskog sustava, uz plaćanje doprinosa od strane poslodavaca i radnika;

Proглаšen 1909.

UN ga je učinio međunarodnim 1975.

Svim umirovljenicama
Sindikat umirovljenika Hrvatske želi
SRETAN
Međunarodni dan
žena
uz želje da budu ravnopravne, sretne i poštovane, s pravom na dostojanstven život

6. **Mirovine temeljem beneficiranog radnog staža** mogu dobiti vojnici, policajci, vatrogasci, radnici na teškim poslovima, umjetnici itd.; sve povlaštene mirovine se ukidaju;
7. Kako bi se čuvala realna vrijednost mirovina, mora postojati **odgovarajući model usklađivanja**; kako se od 1. siječnja 1999. do 1. siječnja 2012. realna vrijednost prosječne bruto plaće u Republici Hrvatskoj povećala za 32%, a realna vrijednost mirovine putem usklađivanja samo za 15,1%, **potrebno je uvesti mješoviti model usklađivanja** (najmanje 70 posto povoljnijeg faktora - troškovi života ili rast plaća);
8. Drugi mirovinski stup treba **imati funkciju isključivo dodatnog stupa u odnosu na I. stup**, koji se mora obračunati primjenom iste formule koja vrijedi za one koji su osigurani samo u I. stupu; neuputno je zadržati dva odvojena stupa, uz seljenje dijela doprinosa iz prvog u drugi stup;
9. Drugi stup može biti **obvezatan ili dobrovoljan**, ali u oba slučaja uz **obvezu uplate na strani radnika i poslodavaca**; u slučaju da je obvezatan, korisnicima treba omogućiti prijelaz iz drugog u prvi stup - ako je to povoljnije;
10. Potrebno je hitno uvesti **predstavnike radnika i umirovljenika** te poslodavaca (kad postanu obveznici plaćanja) **u nadzorna tijela fondova drugoga stupa** radi utjecaja i transparentnosti rada i odlučivanja, te smanjivanja političkog utjecaja;
11. **Ne prihvaća se povećavanje visine doprinosa u drugi mirovinski stup do oporavka ekonomije**, a ni tada na račun rezanja iz prvog stupa međugeneracijske solidarnosti;
12. Dobrovoljna mirovinska štednja u trećem mirovinskom stupu, te i u drugom stupu, treba se **stimulirati različitim olakšicama u korist poslodavaca i radnika**, a nježno uređivanje poticati kolektivnim ugovorima;
13. **Troškovi upravljanja drugim stupom i dalje se trebaju smanjivati**, a država treba pomnije nadzirati opravdanost i diversifikaciju ulaganja;
14. Tendencija porasta životne dobi nužno vodi prema povećanju dobi za umirovljenje, međutim u Hrvatskoj ne treba uvoditi daljnje povećavanje uvjeta dobi za stjecanje mirovine, te **nikako automatsko povećavanje prema rastu životne dobi**;
15. Kao uvjet za starosno umirovljenje, uz postojeći uvjet dobi od 65 godina i **radni staž od 20** (sada 15) godina, treba uvesti i **40 godina mirovinskog staža osiguranja za muškarce, odnosno 38 godina mirovinskog staža za žene** - bez uvjeta dobi;
16. Treba **povećati minimalnu plaću** na razinu od 40% prosječne bruto plaće, te utvrditi najnižu mjesečnu osnovicu za uplatu doprinosa automatizmom prema minimalnoj plaći, kao i ukinuti najvišu osnovicu za uplatu doprinosa;
17. Neodgodivo je utvrditi jedinstvenu **minimalnu mirovinu** koja će biti iznad granice siromaštva, financirana dijelom iz poreznog sustava, a ne samo iz mirovinskog doprinosa, ovisnu o socijalnom statusu umirovljenika;
18. Hitno je potrebno povećati **neoporeziv dio mirovine** na oko 3.800 kuna, te istu granicu rabiti kao donji cenzus za različita mirovinska, socijalna i zdravstvena prava;
19. Treba još uvijek **zadržati institut prijevremenih mirovina**, ali uz ukidanje **umanjenja za prijevremeno umirovljenje po stjecanju pune starosne dobi**, odnosno uz uvjet radnoga staža od 38 godina za žene ili 40 godina za muškarce;
20. Zbog rodno uvjetovanih razlika između mirovina žena i muškaraca, potrebno je što hitnije **uvesti kompenzacijske instrumente za žene i muškarce** (npr. dodatak ili pridodani staž za obiteljsku skrb odnosno za skrb djece i invalidnih i starijih osoba), sukladno europskoj široko rasprostranjenoj praksi;
21. U drugom i trećem mirovinskom stupu potrebno je, sukladno presudi Europskog suda u Luxemburgu (s obvezom primjene u svim zemljama EU od 1.1.2013.), **jamčiti jednake anuitete za žene i muškarce**.
22. Tražimo **zakonsko reguliranje različitih mogućnosti i oblika rada umirovljenika**, uz pravo zadržavanja mirovine, sukladno europskim trendovima.

U Zagrebu, 13. veljače 2013.

Usvajeno na 31. sjednici

*Koordinacije umirovljeničkih udruga
kao podloga za raspravu
o budućem Zakonu o mirovinskom
osiguranju.*

Izdavač: Sindikat umirovljenika Hrvatske
Za izdavača: Jasna A. Petrović, predsjednica
Uređuje: Uredništvo Glasila
Adresa Uredništva: 10 000 Zagreb, Trg kralja Petra
Krešimira IV. br. 2/II.
Info: Telefon/faks: 01/4655 146; 01/4635 202
E-mail: suh@zg.t-com.hr
Web stranica: www.suh.hr

Grafički urednik: Nenad Pejušković

Tisak: GMG GRAF, Sesvete

Temeljem mišljenja Ministarstva kulture Republike Hrvatske br. 532-03-01/7-96-01 od 20.2.1996. Glasilo SUH-a je, kao proizvod iz članka 18. točka 13. Zakona o porezu na promet, oslobođen obveze plaćanja poreza na promet.

Cijena: 5 kn

Godišnja pretplata (10 brojeva): 40 kn

Gdje je strategija za borbu protiv siromaštva?

Hoće li poskupiti smještaj u domovima umirovljenika?

Rukovodeća ekipa Sindikata umirovljenika Hrvatske (predsjednica **Jasna A. Petrović**, zamjenik **Milan Tomičić**, te predsjednice **Milica Čavkić** i **Biserka Budi-gam**) nazočila je 6. veljače jednoipolsatnom sastanku s čelnicama Ministarstva socijalne politike i mladih (pomoćnica ministrice **Iva Prpić**, načelnica Službe za skrb o starijim i nemoćnim osobama i beskućnicima, **Ivančica Mamek-Jagić**, te voditeljica Službe za odrasle, **Marija Penava-Šimac**).

SUH-ovci su se prvi put našli s ekipom novog Ministarstva (koje je preuzelo i međugeneracijsku solidarnost) 25. travnja 2012., kad su zajedno s predstavnicima Matice umirovljenika Hrvatske pozvani na razgovor s novom ekipom na čelu s **Darkom Ledinskim**, zamjenikom ministrice **Milanke Opačić**. Taj je razgovor bio donekle obećavajući, postignut je čvrst dogovor oko nastavka projekata dvaju umirovljeničkih udruga (volonteri i pravno savjetovanište), međutim nakon toga nije bilo nikakvih daljnjih informacija niti je, nakon više pokušaja, došlo do primanja voditeljice SUH-ovog projekta za volontere. Tijekom lipnja smo iz internet-skih izvora uspjeli saznati kako je zamjenik ministrice na posve trećem javnom skupu izjavio kako će SUH i MUH (Matica) „morati negdje drugdje snaći za financiranje svojih organizacija“. Šok je bio potpun, utoliko više, što je, barem u slučaju SUH, riječ o projektu koji traje 12 godina i koji pokriva 24 grada u Hrvatskoj, te bilježi na desetke tisuća „intervencija“ za starije. Na poslijetku, do danas nije otvoren niti jedan natječaj za programe posvećene volonterstvu za starije osobe, što je u rukama ovog Ministarstva.

Marginalne „odrasle osobe“

K tome, Ministarstvo ni nakon više od godine dana nije pokazalo osobit interes za probleme umirovljenika i starijih osoba, niti se dotaklo pitanja međugeneracijske solidarnosti. U fokusu njihova interesa su djeca i udomljavanje, te invalidne osobe, dok se pitanjima ostalih kategorija bave rutinski. Osobito nema interesa

za starije, već ih se suzilo u grupu „starijih, nemoćnih i beskućnika“ kao društveno marginalnu i minornu skupinu, što je vrlo zastarjeli pristup, a k tome i prilično uvredljiv. Na kraju, Sindikat umirovljenika Hrvatske imao je relativno dobar socijalni dijalog sa svim dosadašnjima ministarstvima koja su „udomljavala“ međugeneracijsku solidarnost, ali na žalost, s ekipom novog Ministarstva do sada nije ostvarena suradnja čak ni po pitanju upućivanja usklađenih socijalnih pokazatelja u EU institucije i organizacije. Tom prigodom je SUH-u savjetovano da *sami ispunjavaju svoje upitnike* (dok je do tada bila praksa usklađivanja podataka s Ministarstvom, kako se u EU ne bi koristili podaci različiti metodologija i iznosa).

Zahvaljujući početku rada Nacionalnog vijeća za umirovljenike i starije osobe, SUH je dobio priliku za razgovor u Ministarstvu. Možemo izraziti zadovoljstvo što smo u sat i pol razgovora imali prigodu barem obrazložiti pitanja na kojima se **pretpostavlja suradnja i dijalog**. Što se tiče projekta volontera za starije osobe, zamolili smo preporuku Nacionalnoj zakladi za razvoj civilnog društva i otvaranje natječaja za umirovljeničke udruge (volonterstvo, psihosocijalna i pravna pomoć, cjeloživotno učenje itd.).

Siromašnima nema tko da piše

SUH je nedavno uputio **javnu inicijativu Ministarstvu da pokrene „pisanje“ zakona o tzv. socijalnim mirovinama (državnim naknadama za starost)**, te izradi nacionalnu strategiju borbe protiv siromaštva, u okviru koje smo ponudili stručnjake za dio koji bi se odnosio na starije osobe. Ministrica je na upite novinara odgovorila kako u Ministarstvu nisu protiv ideje, o kojoj se razgovara godinama, ali da sada za to nema novca. U razgovoru u Ministarstvu SUH je obrazložio i svoju **inicijativu za hitnu izradu nacionalne strategije za borbu protiv siromaštva** (zadnji je pokušaj bio 2001. godine!), što je načelno podržano, kao i naša ponuda da pružimo aktivni doprinos. *Prenijet će se ministrici, pa...* Čini se da Hrvatska, koja je pri vrhu svih tablica po siromaštvu starijih osoba, negdje na dru-

gom do četvrtom mjestu, ovisno o spolu, dobi i drugim karakteristikama skupine starijih osoba, ipak nije dovoljan argument za hitno posvećivanje problemu siromaštva svih kategorija stanovništva, posebno onih najugroženijih - samohranih roditelja, samačkih domaćinstava starijih osoba te djece i nezaposlenih. Saznali smo tek da oko 10.000 starijih osoba prima stalnu socijalnu pomoć za uzdržavanje (600 za samca, 400 za partnera), iako je poznato da prema popisu stanovništva više od 120.000 hrvatskih stanovnika starijih od 65 godina nemaju mirovinu niti druge prihode. Objašnjeno je kako to ne znači da nemaju imovinu, te kako, prema Ustavu, djeca moraju uzdržavati roditelje!

Domovi će poskupiti?!

Razgovor je nastavljen temom o **zanimarenom poticanju volonterskog rada u socijalnoj politici**, te o **institucionalnom i vaninstitucionalnom smještaju umirovljenika i starijih osoba**. Na žalost, SUH-ovi stručnjaci nisu niti jednom bili pozvani, niti su imali priliku raspravljati o strategiji Ministarstva po tom pitanju, osim što je već pri prvom sastanku u travnju prošle godine zamjenik ministrice rekao kako se ne planira gradnja novih domova na račun lokalne samouprave, već isključivo u privatno-javnom partnerstvu. Navodi se kako je 54.000 osoba na listama čekanja, ali i dodaje kako je vjerojatno riječ o dupliciranju, te tvrdi da je broj onih koji traže smještaj puno manji (iako je u institucionalnom smještaju samo 2,31 posto starijih osoba!). **Cijena smještaja u „društvenim“ domovima, obično u vlasništvu županija, za dvokrevetnu sobu iznosi prosječno 2000 kuna, a ekonomska cijena penje se u nekim slučajevima i do 7000 kuna.** Takvu razliku, kažu u Ministarstvu, Hrvatska ne može više podmiriti. Kažu kako je obavljena detaljna analiza domova (hvalevrijedan i nužan posao), održan je stručni skup ravnatelja (ali nisu pitani sami korisnici, niti udruge koje zastupaju umirovljenike i starije osobe). Imaju podatke da „samo“ 40% umirovljenika ima mirovine niže od 2.000 kuna, pa u tome vide

prostor za povećanje cijena smještaja. Sa da se u Ministarstvu razrađuje **nova metodologija izračuna cijene smještaja**, te će se još veći dio cijene preusmjeriti na potomke (djecu, unučad, nasljednike korisnika). S postojećim niskim mirovinama, kao i visokom stopom nezaposlenosti potomaka, to bi moglo gurnuti u siromaštvo još veći udjel hrvatskog stanovništva.

SUH-ovi su čelnici postavili i pitanje **uvođenja istih naknada za smještaj u društvene i privatne domove**, no na to pitanje nismo dobili odgovora, iako bi se time smanjili „redovi“ i čekanje za domove. Predložili smo i da se zbog vrlo insuficijentne socijalne inspekcije (samo sedam ljudi za cijelu Hrvatsku) izgradi **sustav u kojem bi posebno educirani volonteri umirovljeničkih i srodnih udruga obavljali nadzor u domovima, privatnim i udomiteljskim obiteljima**. Niti na ovo nismo dobili konkretni odgovor, iako takva praksa izvršno funkcionira u brojnim eu-

ropskim zemljama. Možda promisle...

Postavili smo pitanja vezana za **poticanje gradnje centara palijativne skrbi** u svim županijama, ne samo kao dio zdravstvenog programa, već i program socijalne uključenosti; kao i za **dnevne specijalizirane centre za dnevnu skrb o starijim osobama za vrijeme dok njihova djeca ili drugi ukućani rade** (npr. s dijagnozama cerebralne paralize, Parkinsona, Alzheimerova itd.), ali ta pitanja iz kuta gledišta potpore radnicima s obiteljskim odgovornostima nisu razmatrana. (Hrvatsku obvezuje i konvencija 156 Međunarodne organizacije rada).

Ukinuti dosmrtno uzdržavanje!

Predložili smo da Ministarstvo, obzirom da naše ankete i podatci pokazuju kako glavnina starijih osoba nije poznata sa svojim pravima, **izrade i tiskaju letke s pravima starijih osoba na različite oblike pomoći**. Takva ideja, kažu, mogla bi se

realizirati. Na temelju iskustva SUH-ovog pravnog savjetovališta za članove i druge starije osobe, predložili smo da Ministarstvo napravi i besplatni call-centar o pravima, ali nije bilo daljnje razrade.

Jedino što je podržano bez zadržke - to je **zakonska inicijativa za ukidanje instituta dosmrtnog uzdržavanja**, jer je nemali broj starijih ljudi prevaren, zlostavljan ili čak bačen na ulicu zbog izostanka društvenog nadzora nad primjernom takvog instituta legalizirane krađe pokretnina i nekretnine od starijih i nemoćnih. Tu će inicijativu SUH ovih dana uputiti Ministarstvu pravosuđa ali i Ministarstvu socijalne politike i mladih, koje će ju vjerojatno podržati.

Toliko o razgovorima u Ministarstvu. Zadovoljni smo što je učinjen korak dalje, iako je drugi razgovor u više od godine dana doista nedovoljno. Očekujemo da će se razgovori nastaviti, ali - još više - nadamo se da će se naše inicijative ozbiljno razmotriti.

2. SJEDNICA NACIONALNOG VIJEĆA ZA UMIROVLJENIKE I STARIJE OSOBE

Umirovljenički predstavnici nespremni za viziju?

Druga sjednica Nacionalnog vijeća za umirovljenike i starije osobe, zakazana 1. veljače u Zagrebu, nije održana samo s najavljenim dnevnim redom. Naime, predstavnici Koordinacije umirovljeničkih udruga održali su 31. siječnja sastanak na kojem su raspravljali o prioritetnim temama dnevnog reda Nacionalnoga vijeća, te su na temelju prijedloga od 15 točaka Sindikata umirovljenika Hrvatske (SUH), te popisa pitanja od strane Matice umirovljenika Hrvatske (MUH), definirali tri pitanja u vezi kojih ne treba čekati novi Zakon, već ih treba riješiti po hitnom postupku (prije-laz na povoljniju formulu usklađivanja mirovina, ukidanje zdravstvenog doprinosa na mirovine, te reguliranje ovršavanja mirovina), kao i šest područja pitanja koja zahtijevaju tematsku raspravu (mirovinski zakon, socijalna politika, zdravstvo itd.).

K tomu, predstavnici triju umirovljeničkih organizacija našli su se na radnom dogovoru uoči druge sjednice Nacionalnog vijeća kako bi od prijedloga SUH-a i MUH-a pripremili zajednički prijedlog prioritetnih tema. Budući da su predstavnici MUH-a naknadno promijenili mišljenje o potrebi rasprave o zajedničkim prioritetima, na

sjednicu se došlo s kompromisnim rješenjem koje je izložio Mario Tocauer, potpredsjednik Nacionalnog vijeća ispred Koordinacije umirovljeničkih udruga. Nakon službene predaje popisa SUH-a i MUH-a, te prioritetnih stajališta Koordinacije, Tocauer je na samom početku 2. sjednice intervenirao u dnevni red, predlažući da se uz najavljenju točku o budućem zakonu o mirovinskom sustavu i osiguranju, uvrsti i rasprava o prioritetnim temama. Vladina strana je bila iznenađena izostankom zajedničkog stajališta umirovljeničkih udruga, što je izazvalo kraću raspravu o načinima rada. Na prijedlog ministra Miranda Mrišića dogovoreno je kako će Nacionalno vijeće godišnje održati dvije do četiri tematske sjednice vezane uz pojedina područja iz interesa umirovljenika.

No, tek je druga točka, najavljena rasprava o Zakonu o mirovinskom osiguranju, izazvala prave šokove na strani većine umirovljeničkih predstavnika: Vladina strana stigla je bez ikakvog materijala ili teza na temelju kojih bi se tražilo očitovanje umirovljenika. Ministar Mrišić je obrazložio kako je njihova želja da se na sjednici Nacionalnog vijeća otvoreno razgovara o mo-

gućim izmjenama Zakona o mirovinskom osiguranju, kako bi se umirovljeničke udruge uključile u donošenje novog zakona od samog početka. Takav je pristup iznenađio većinu predstavnika druge strane, jer su smatrali da Vlada, odnosno Ministarstvo rada i mirovinskog sustava treba imati jasan prijedlog, na temelju kojeg bi se vodila rasprava. Međutim, predsjednica SUH-a Jasna Petrović je naglasila da Nacionalno vijeće uz konzultativnu, ima i savjetodavnu ulogu, te je vrlo opsežno i detaljno naznačila važnost polazišta SUH-a za mirovinski sustav, argumentirajući svoje izlaganje brojnim statistikama, pokazateljima, te europskim trendovima i načelima. Naime, SUH je u Programskoj platformi 40+, usvojenoj na skupštini 2012. godine, jasno zauzeo stajalište o tomu kakav mirovinski sustav žele. Drugi su se predstavnici ispričali zbog nedovoljne pripremljenosti.

Mirando Mrišić je novu sjednicu Nacionalnog vijeća za umirovljenike najavio još u veljači, pojasnivši kako je cilj prve rasprave bila detekcija problema u provođenju sadašnjeg Zakona o mirovinskom osiguranju, dok bi se u sljedećoj raspravi usredotočili na rješavanje problema.

Kakva je veza između minimalne plaće i najniže mirovine?

Zašto je umirovljenicima važno da se poveća minimalna plaća radnika?

Piše: Ivo Marjanović

Upravno Vijeće Hrvatskog zavoda za mirovinsko osiguranje svake godine, sukladno kriterijima Zakona o mirovinskom osiguranju, utvrđuje najnižu mirovinu koja se primjenjuje za tu godinu. Za 2012. godinu utvrđen je iznos najniže mirovine od 57,07 kuna po godini staža, za sve umirovljenike koji su ostvarili 15-40 (i više) godina mirovinskog staža, što je usvojeno na sjednici Upravnog vijeća 20. ožujka 2012. Prosječna najniža mirovina iznosi 1.336 kn!

Na temelju toga utvrđuje se visina najniže mirovine za osiguranike sukladno člancima 74. do 81. Zakona o mirovinskom osiguranju, okvirno iskazane prema petogodišnjim raspodjelama:

- za 15 godina staža x 57,07 = 856,05 kn
- za 20 godina staža x 57,07 = 1.141,14 kn
- za 25 godina staža x 57,07 = 1.426,75 kn
- za 30 godina staža x 57,07 = 1.712,10 kn
- za 35 godina staža x 57,07 = 1.197,45 kn
- za 40 godina staža x 57,07 = 2.282,28 kn.

Najniža mirovina iz sustava Zakona o mirovinskom osiguranju u iznosu od 856,05 kuna istovremeno je i minimalna mirovina za kategoriju umirovljenika koji su pravo na mirovinu ostvarili sukladno gore navedenim člancima Zakona. Treba napomenuti kako ovdje nisu uzeti u obzir korisnici mirovina po posebnim kriterijima. Tako se npr., najniža miro-

vina za hrvatske branitelje određuje od osnovice koja iznosi 45% prosječne neto plaće svih zaposlenih u Republici Hrvatskoj, u godini koja prethodi godini ostvarivanja prava, a 2012.-te je iznosila 2.448,45 kn mjesečno.

U tijeku je donošenje Prijedloga Zakona o minimalnoj plaći kojega je Vlada uputila u saborsku proceduru. Predloženo je da minimalna plaća

iznosi 2.984,78 kuna bruto, odnosno 2.363,03 neto, što je nešto više od sadašnjeg iznosa. Elementi za izračun minimalne plaće su: prag siromaštva, prosječna veličina obitelji, koeficijent zaposlenosti i indeks potrošačkih cijena. Iz tako utvrđene bruto plaće za mirovinsko osiguranje izdvaja se 20 % ili 596,96 kuna, pa s takvim doprinosima minimalna plaća ne pokriva niti minimalnu miro-

Što je institut minimalne mirovine?

Mirovinski sustav ima mnogobrojne zadaće koje su ponekad čak i međusobno suprotstavljene. To je prije svega način osiguranja stanovnika koji uplaćuju doprinose tijekom radnog vijeka, kako bi u fazi umirovljenja primali protunaknade u obliku isplaćenih mjesečnih mirovina. Ipak, mirovinski sustav znači i preraspodjelu između onih koji su imali veće dohotke i plaćali veće doprinose, te osoba koje su imale manje dohotke i/ili kraći radni staž, pa su sljedom toga i platile manje doprinosa. Jedan od načina osiguranja pristojne starosti je i institut minimalne mirovine koji bi trebao zajamčiti skromnu, ali odgovarajuću materijalnu sigurnost u vrijeme kada je osiguranik otišao u mirovinu.

Minimalna mirovina dobiva na važnosti u EU jer je u mnogim zemljama, posebice onima koje su uvele kapitalizirani sustav mirovinskog osiguranja osobnih računa. Naime, sve je više radnika koji ostvaruju niske dohotke i/ili imaju dulje prekide u svojoj radnoj povijesti, te stoga najvjerojatnije neće akumulirati dovoljno sredstava na svojim osobnim mirovinskim računima. Njima preostaje pravo na minimalnu mirovinu.

AUSTRIJA: 784 eura
CIPAR: 348 eura
ČEŠKA: 770 eura
DANSKA: 1.610 eura
ESTONIJA: 128 eura
FINSKA: 738 eura
GRČKA: 495 eura
IRSKA: 702 eura
ITALIJA: 458 eura

LUKSEMBURG: 1.552 eura
MAĐARSKA: 99 eura
MALTA: 474 eura
NIZOZEMSKA: 1.066 eura
PORTUGAL: 232 eura
RUMUNJSKA: 82 eura
SLOVENIJA: 179 eura
ŠVEDSKA: 890 eura

* na temelju podataka iz 2010.

POREZ NA NEKRETNINE ... kao doživotni kredit?

Sindikata umirovljenika Hrvatske uputio je još 24. kolovoza javno pismo ministru financija Slavku Liniću, s upitom prema li novu nacionalizaciju stanova u Hrvatskoj, u korist bogatih. Ministar nije odgovorio. Ministru smo poručili kako u Hrvatskoj ima ukupno 2,257.515 stambenih jedinica, od čega se 1,923.522 koriste za stalno stanovanje, a ostale za različite namjene. Od toga ih je 90% u privatnom vlasništvu, što je slično situaciji i u drugim post-komunističkim zemljama.

Upozorili smo ministra da je većina nekretnina u Hrvatskoj u vlasništvu osoba starijih od 60 godina, te procjenu učinka uvođenja poreza na nekretnine i njegovu održivost ne treba mjeriti prema prosječnoj plaći, nego prema prosječnoj mirovini. Ministar nije niti pokušao ozbiljno analizirati tko je prinudni kupac njegovog „sapuna“, iako su posljedice predviđive: rastu opterećenja građana, a osobito umirovljenika od kojih ih 60 posto ima mirovine niže od prosječne koja iznosi 2.184 kune; cijene nekretnina padaju (već su danas, izvan urbaniziranih i turističkih središta nerealno niske); ovršene mirovine su u porastu; porezna uprava knjiži se na nekretnine i kreće u prinudnu javnu prodaju; nekretnine kupuju bogati. Je li taj scenarij realističan? U svakom je slučaju izvjestan. U stvarnosti, kad 700 Hrvata dnevno ostaje bez posla, kad sve veći broj zaposlenih radi na nesigurnim poslovima, a krediti i ovrhe su svakodnevnica, kako je moguće očekivati da će osiromašeni stariji građani dočekati dostojanstven kraj života a da prije ne završe na ulici, jer će njihova nezaposlena djeca pretihodno izgubiti stanove kupljene na kredit i neće ih moći uzdržavati. Većina nekretnina neće imati realnu tržišnu cijenu.

Nova nacionalizacija je izvjesna, no u prvom se uzimalo od bogatih i davalo siromašnim pobjednicima, a sad se od siromašnih uzima da bi se dalo bogatim pobjednicima. Ministre, to je kao da na nekretninama imate doživotnu hipoteku i živite pod stresom doživotnog kredita, koji većina ljudi ne može platiti. Dakle, tko ostane bez posla, gubi i krov nad glavom. Tko nema dovoljno veliku mirovinu, postaje beskućnik.

vinu, a kamo li prosječnu najnižu mirovinu.

Primjerice, najniža zajamčena mirovina za 40 godina radnog staža je 2.282 kuna, tako da radnik koji je cijeli život službeno prijavljen na minimalnu plaću prima takav iznos mirovine, dok drugi radnik koji je cijeli radni vijek primao prosječnu plaću, ima 2.334 kuna mirovine. Razlike u mirovinama gotovo i nema, dok je razlika između minimalne i prosječne plaće značajna: prosječna iznosi dvostruki iznos minimalne! Jednako je velika i razlika uplaćenih doprinosa: oni iz prosječne plaće su i dvostruko veći od onih iz minimalne isplaćene plaće, a razlike u mirovinama gotovo i nema.

Očito je da između utvrđene minimalne plaće i minimalne (a kamoli najniže) mirovine nema nikakve povezanosti. S pravom se postavlja pitanje: zar zakonodavci nisu svjesni kako ove dvije kategorije itekako imaju međusobnu uzročno-posljedičnu vezu? Ne ovisi li mirovina o visini plaće, svaka, pa i najniža, koju prima više od 125.000 umirovljenika? Očito zakonodavci i Vlada ne shvaćaju potrebu čvrstog međunosa ove dvije socijalne kategorije.

S pravom se postavlja pitanje: zašto?

Odgovor je u slijedećem:

1. **Crno tržište rada:** procjena je da od 370.000 nezaposlenih, njih 200.000 radi na crno, što bi na godišnjoj razini, na temelju minimalne plaće od 2.814 kn po radniku, te obveza uplate doprinosa za mirovinsko i zdravstveno osiguranje od oko 985 kuna po radniku, iznosilo **2,34 milijardi kuna.**

Posljedica nekontroliranog rasta crnog tržišta je stanje u kojem neregistrirani radnici neće sebi osigurati najnižu mirovinu iako su radili,

nego će država morati iz proračuna osigurati iznos do najniže mirovine. Danas već ima 125.000 korisnika dodatka do najniže mirovine koji iznosi od 856 kuna za 15 godina staža do 2.282 kune za 40 godina staža. Prosječna najniža mirovina je 1.336 kuna. Na temelju podataka HZMO-a procjenjuje se kako prosječni dodatak iznosi 500 kuna po jednom korisniku najniže mirovine mjesečno, što je daljnjih 750 milijuna kuna. Zbrojeno, riječ je o čak 3,04 milijardi kuna.

2. **Izbjegavanje poreza i doprinosa:** potrebno je onemogućiti poslodavce da masovno radnicima obračunavaju minimalnu plaću bez obzira na vrstu i složenost posla, a ostatak isplaćuju na crno. Ako se uzme u obzir da 60 posto radnika prima plaću ispod prosjeka, njih preko 620.000, tada je jasno da se veliki dio novca isplaćuje na crno. Procjena je da je na takav način registrirano barem 150.000 radnika, posebno oni zaposleni na određeno vrijeme.

Kako to poslodavci nekažnjeno rade? Porezna bi uprava morala naći model kako bi spriječila takve nepravilnosti. Već bi i prijedlog obračuna zdravstvenog doprinosa po pojedinom radniku, (a ne plaćanje ukupne svote, jednim virmanom za sve radnike), otkrio barem dio onih koji varaju.

Zaključno, neosporno je da mora postojati veza između minimalne plaće i minimalne (kod nas trenutno - najniže) mirovine. To znači da bi **minimalna plaća trebala osigurati minimalnu mirovinu**, uz demografski faktor doživljenja. **Procjenjujemo kako bi minimalna plaća u sadašnjim uvjetima trebala iznositi barem 3.500 kuna, kako bi se donekle izbalansirao odnos između plaća i mirovina** (bivši radnički fond).

U buduću, u svim kolektivnim ugovorima najniža plaća za primjenu koeficijentata mora biti izražena iznosom koji će osigurati doprinos za ostvarenje minimalne mirovine. O tome socijalni partneri moraju voditi računa.

Na milost bankama?

Predstavnici Sindikata umirovljenika konačno su se 11. veljače uspjeli susresti s rukovodstvom Hrvatskog zavoda za mirovinskog osiguranje - ravnateljem Srećkom Vukovićem, predstojnicom ureda ravnatelja Slavicom Ružić, te s nedavno imenovanim pomoćnicima ravnatelja Đurđom Bićanić i Dejanom Vukelićem. Sa sindikalne strane razgovore su vodili predsjednica SUH-a Jasna A. Petrović, te zamjenik Milan Tomičić.

Do dugo čekanog sastanka u vezi s gorućim pitanjem ovrha nad mirovinama, Sindikat umirovljenika Hrvatske poduzeo je već niz aktivnosti. Naime, SUH je još 30. srpnja 2012. godine uputio ravnatelju HZMO-a žurnu zamolbu za uvođenje dopune podataka o ovrhama u obavijesti o mirovini, jer se ne navodi ovrhovoditelj, niti broj ovrhe, a taj izostanak uzrokuje štetu umirovljenicima. Na žalost, bez obzira na požurnice, odgovor nikad nije stigao.

Nakon toga je SUH 6. prosinca 2012. godine, zbog velikog broja pritužbi umirovljenika i drugih starijih osoba, koje se gotovo svakodnevno obraćaju našem Pravnom savjetovalištu zbog poteškoća nastalih primjenom pojedinih odredbi, odnosno zbog izostanka odgovarajućih pravnih rješenja u Ovršnom zakonu, podnio Vladi Republike Hrvatske hitnu inicijativu za izmjene i dopune Ovršnog zakona kojima bi se uvela obveza ovrhovoditelja da obavijesti ovršenika o visini duga i roku za njegovo podmirenje; obveza unošenja podataka na izvod o plaći ili mirovini o ovrhovoditelju i duga, te propisala neovršivost dijela plaće ili mirovine neophodne za život. Dakle, i posredstvom Vlade, odnosno Ministarstva pravosuđa od kojega se očekuje hitne izmjene Ovršnog zakona, ponovili smo, među ostalim i zahtjev upućen HZMO-u. Navodno se na izmjenama Ovršnog zakona radi, no još nije poznato kad bi izmjene krenule u proceduru i da li će pokriti sve zahtjeve SUH-a.

Naime, brojni umirovljenici imaju ovršene mirovine. Podaci iz prosinca 2012. govore da čak 49.000 osoba ima 47.247 ovrha, a čak 13.627 ovrha „guta“ više od trećine mirovine. Samo mjesec dana ranije bilo je 36.719 ovrha, što ukazuje na zastrašujuću brzinu rasta umirovljenika koji su dovedeni na rub siromaštva. K tomu, još 67.000 umirovljenika ima kredite, i od toga čak 23.463 u iznosima višim od trećine mirovine. Velik broj kredita uskoro bi se

mogao „preseliti“ u ovrhe i dovesti do tragičnih posljedica, koje bi nemali udjel umirovljenika dovele do siromaštva.

SUH se, dakako, zalaže da se apsolutno propiše neovršivost mirovina u više od trećine dijela, kako bi se osigurao minimum neophodan za život, kako je to regulirano i u većini europskih zemalja. Međutim, na razgovore u HZMO smo otišli zato što se neke stvari mogu riješiti žurno, i bez čekanja na zakonske izmjene. Naime, u sadašnjoj obavijesti o mirovini navodi se samo da je ovršen određen iznos, a da korisnik mirovine nema nikakva saznanja za što mu se ovršuje mirovine, tko je ovršuje, koliki je ukupni dug itd. Stoga dolazni i do apsurdnih situacija da umirovljenici, koji su pret hodno dobili jedno, dva ili više rješenja o ovrši, skupe novce, prodaju zlato, podignu zajam kod kamatarara, posude od prijatelja ili djece... i uplate dio ili cijeli iznos duga. Međutim, njima je istodobno iz mirovine oduzet isti dug, u dijelu ili cijelosti, a da oni ne znaju kako imaju pravo na povrat, ali samo ako unutar 12 mjeseci podnesu pismeni zahtjev. Oni ne znaju da su platili baš taj ili neki drugi dug, i vrtlog ovršavanja se nastavlja, a sve zbog zakirutosti na informaciju. U nekim slučajevima dolazi i do zabilježbe ovrhe na stanu, pa čak i do izbacivanja iz stana.

Ekipa HZMO-a je izložila informatički projekt kojim bi se do kraja zatvorio sustav informatičke cjelovitosti, te omogućilo umirovljenicima da podignu svoj pin (*da, moraju osobno doći po taj pin u ispostavu!*) i da s pinom lije po odu preko interneta na stranice HZMO-a i tamo imaju uvid u sve svoje podatke, pa i ovrhe (*da, trebaju imati računalo i biti informatički pismeni*). Na žalost, u tom projektu nismo mogli pronaći realno rješenje za probleme neinformiranosti korisnika mirovina, nerijetko starih, slabije pokretnih, te sigurno u većini in-

formatički nepismenih. A kad smo spomenuli zelenaške ugovore, dobili smo odgovor kako takvi korisnici mirovina trebaju angažirati odvjetnike (*tko bi i za to imao novaca?*).

Nije sporno da rukovodstvo HZMO-a nastoji informirati svoje korisnike, međutim, sigurno je da u postojećoj situaciji ubrzanog rasta broja ovršenih mirovina, raste i broj oštećenih umirovljenika, koji ne znaju da mogu nazvati call-centar. Da ne spominjemo one nedovoljno upućene ili slabo pokretne kojima je problem otići do šaltera i otkriti tko ih je ovršio, te usput saznati koliko ovrha čeka u redu na njihov siromaški „kolačić“.

Najposlije je, zalaganjem ravnatelja Vukovića da se pronađe brže i djelotvorno rješenje, dogovoreno kako bi trebalo pokrenuti pregovore s bankama preko kojih se većinom mirovine i isplaćuju, jer sve više korisnika mirovina s ovrhama, prelaze u banke (*budući da ako mirovine primaju preko pošte, ne mogu otvoriti zaštićeni račun*). **Saznali smo kako HZMO ima sporazume s bankama, te da je moguće revidirati protokol kao dodatak ugovoru, kojim bi se proširio broj informacija u obavijesti o mirovini, a što zahtjeva dodatne napore i tehničke prilagodbe od strane HZMO-a koji podatke treba dostavljati, te pristanak banaka da ih uključe u obavijest koju će dostaviti korisniku mirovine.**

SUH očekuje brzi rasplet, dobru volju HZMO-a, potporu Ministarstva rada i mirovinskog sustava, te odgovornost banaka u prihvaćanju unosa novih podataka. Umirovljenici imaju pravo znati tko ih ovršuje, imaju pravo biti informirani o svojim mirovinama, imaju pravo ne biti zakinuti ili oštećeni zbog zakidanja informacije. I mali su koraci - veliki, ako se time poboljša život i smanje stres i siromašenje starijih osoba, koje su ionako izložene pojačanoj diskriminaciji i riziku od siromaštva.

POBJEDA! Barem jedna trećina mirovine ne smije biti ovršena

Nakon brojnih zahtjeva umirovljeničkih udruga i stranaka, te zahtjeva za izmjenu Ovršnog zakona od strane Sindikata umirovljenika Hrvatske, Ministarstvo financija novim je Pravilnikom o načinu i postupku provedbe ovrhe na novčanim sredstvima izjednačilo sve građane Hrvatske u slučajevima kada ovrhu nad njihovim primanjima provodi poslodavac, izričito određivši da se ovrha može provesti tek nad dijelom plaće koji je iznad tzv. zaštićenog iznosa plaće, bez obzira na prethodno dane isprave o suglasnosti na zapljenu plaće. Isto se odnosi i na umirovljenike, čak i u slučajevima kad se prije, zbog suglasnosti samog umirovljenika, ovršavala cijela mirovina.

Pravilnik je sredinom siječnja objavljen u Narodnim novinama i stupio je na snagu 24. siječnja, a pozornost računovodstvenih i pravnih stručnjaka te dilemu poduzetnika i njihovih računovođa izazvao je članak 26. koji u stavku 3. izričito navodi da se "ovrha može provesti isključivo na dijelu primanja sukladno članku 173. Ovršnog zakona bez obzira na prethodno dane isprave o suglasnosti na zapljenu plaće".

PREGLED BROJA KORISNIKA I PROSJEČNIH SVOTA MIROVINA ZA SIJEČANJ 2013.

VRSTE MIROVINA	BROJ KORISNIKA	PROSJEČNA MIROVINA U KUNAMA UMANJENA ZA POREZ I PRIREZ
I. KORISNICI MIROVINA PREMA ZAKONU O MIROVINSKOM OSIGURANJU*		
starosna	632486	2.353,41
invalidska	253888	1.916,88
obiteljska	239187	1.838,28
UKUPNO	1125561	2.145,48
II. HRVATSKA VOJSKA prema Zakonu o pravima iz mirovinskog osiguranja djelatnih vojnih osoba, policijskih službenika i ovlaštenih službenih osoba (DVO, RS i OSQ)		
starosna	2346	4.545,13
invalidska	8822	3.094,14
obiteljska	652	3.510,06
UKUPNO	11820	3.405,07
III. KORISNICI MIROVINA KOJIMA JE MIROVINA ODREĐENA PREMA ZAKONU O PRAVIMA HRVATSKIH BRANITELJA I ČLANOVA NJIHOVIH OBITELJI		
Najniža mirovina (čl. 31. st. 3. ZOPHBDR)**	365	2.325,82
invalidska	58180	4.914,02
obiteljska	11948	6.978,09
UKUPNO	70493	5.250,46
IV. KORISNICI MIROVINA OSTVARENIH PREMA UGOVORU IZMEĐU REPUBLIKE HRVATSKE I BOSNE I HERCEGOVINE O SURADNJI NA PODRUČJU PRAVA STRADALNIKA RATA U BOSNI I HERCEGOVINI KOJI SU BILI PRIPADNICI HRVATSKOG VJEA OBRE I ČLANOVA NJIHOVIH OBITELJI - HVO ("NN", broj 2/06.)		
invalidska	6402	2.692,32
obiteljska	439	3.399,02
UKUPNO	6841	2.737,67
SVEUKUPNO (I+II+III+IV)	1214715	2.341,26

NAPOMENA: * Prosječne mirovine (I.-IV.) umanjene su za porez i prirez prema Zakonu o porezu na dohodak (NN, br. 177/04.), osim obiteljskih mirovina, prema čl. 9. st. 1. t. 7. i čl. 53. st. 2. Od obrade mirovina za lipanj 2010. (isplata u srpnju) primijenjen je Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o porezu na dohodak (NN, br. 80/10.). Od mirovine za siječanj 2012. (isplata u veljači) primijenjeni su: Zakon o dopuni zakona o dodatku na mirovine ostvarene prema zakonu o mirovinskom osiguranju (NN, br. 114/11), Zakon o dopuni zakona o mirovinskom osiguranju (NN, br. 114/11) i Zakon o dopuni zakona o mirovinskim osiguravajućim društvima i isplati mirovina na temelju individualne kapitalizirane štednje (NN, br. 114/11).

** Najniža mirovina priznata prema Zakonu o pravima hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata i članova njihovih obitelji (NN, br. 17/04.), koji je stupio na snagu 1. siječnja 2005.

KORISNICI MIROVINA I VISINE MIROVINA, PREMA VRSTAMA MIROVINA ZA SIJEČANJ 2013.

SKUPINE SVOTA MIROVINA	M I R O V I N A							
	UKUPNO		STAROSNA		INVALIDSKA		OBITELJSKA	
	BROJ KORISNIKA	PROSJEČNA MIROVINA	BROJ KORISNIKA	PROSJEČNA MIROVINA	BROJ KORISNIKA	PROSJEČNA MIROVINA	BROJ KORISNIKA	PROSJEČNA MIROVINA
0	1	2	3	4	5	6	7	8
do - 500,00	86149	240,97	51708	232,70	19348	258,18	15093	247,27
500,01 - 1.000,00	102561	761,05	52737	747,42	20035	752,73	29789	790,78
1.000,01 - 1.500,00	138889	1.271,50	60237	1.266,75	40017	1.294,63	38635	1.254,97
1.500,01 - 2.000,00	253336	1.786,70	108068	1.789,38	77297	1.782,34	67971	1.787,38
2.000,01 - 3.000,00	310243	2.447,38	180327	2.482,11	66669	2.411,96	63247	2.385,71
3.000,01 - 4.000,00	155473	3.423,79	115427	3.432,58	21985	3.394,48	18061	3.403,36
4.000,01 - 5.000,00	50123	4.408,13	39478	4.410,83	5771	4.395,58	4874	4.401,17
5.000,01 - 6.000,00	16895	5.420,02	13916	5.430,92	1824	5.410,08	1155	5.304,34
6.000,01 - 7.000,00	7530	6.428,46	6626	6.429,09	647	6.421,91	257	6.428,69
7.000,01 - 8.000,00	2977	7.347,98	2648	7.355,99	264	7.245,98	65	7.435,65
veće od - 8.000,00	1385	8.974,17	1314	8.968,21	31	9.241,64	40	8.962,69
UKUPNO	1125561	2.145,48	632486	2.353,41	253888	1.916,88	239187	1.838,28

NAPOMENA: U svotu mirovine uključen je dodatak na mirovinu prema Zakonu o dodatku na mirovine ostvarene prema Zakonu o mirovinskom osiguranju (NN, br. 79/2007).

NAKLADNIK:

Hrvatski zavod za mirovinsko osiguranje - Središnja služba
A. Mihanovića 3, 10 000 ZAGREB
www.mirovinsko.hr

Za nakladnika: Srećko Vuković
Urednica: Maja Kos

Uređuje Odjel za odnose s javnošću
tel. 01/4925-531 fax: 01/4595-168

VODIČ OBVEZNOG ZDRAVSTVENOG OSIGURANJA

PRILOG GLASILU SINDIKATA UMIROVLJENIKA HRVATSKE U VELJAČI 2013.

U broju za siječanj 2013. godine obrađena je tema obveznog zdravstvenog osiguranja redovnih učenika i studenata kao i stjecanje status u obveznom zdravstvenom osiguranju po završetku školovanja, kao nastavak iz priloga u prosincu 2012. godine, te nova tema: zdravstveno osiguranje osoba starije životne dobi.

U ovom prilogu daje se nastavak na temu zdravstveno osiguranje osoba starije životne dobi sa osvrtom na prava iz zdravstvene zaštite u okviru prava iz obveznog zdravstvenog osiguranja.

ZDRAVSTVENO OSIGURANJE OSOBA STARIJE ŽIVOTNE DOBI

Zdravstvena zaštita osoba starije životne dobi

Zdravstvena zaštita starije životne dobi je prepoznata i posebno uređena u okviru zakonskih propisa u Republici Hrvatskoj budući da osobe starije životne dobi iznad 65 godina života iskazuju znatno veće potrebe za korištenjem zdravstvene zaštite u odnosu na ostale osigurane osobe HZZO-a.

U tom smislu HZZO je uvođenjem određenih mjera, koje su upravo starijima od 65 godina, koji su najveći korisnici zdravstvene zaštite značajno povećao dostupnost zdravstvene zaštite, kao što su vađenje krvi u ordinacijama opće/obiteljske medicine, a ne u laboratorijima ako su oni udaljeni te uvođenje elektronskih recepata (eRecepti), a u novije vrijeme i e naručivanje za specijalističko-konzilijarnu zdravstvenu zaštitu, za sada samo za pojedine specijalističko-konzilijarne usluge u određenim ugovornim zdravstvenim ustanovama, a kasnije i za sve druge oblike zdravstvene zaštite koja se ostvaruje temeljem uputnice.

Za ostvarivanje prava na fizikalnu terapiju u kući, zdravstvenu njegu u kući i ortopedsku pomagala smanjeno je administriranje, čime je značajno povećana dostupnost ovih vidova zdravstvene zaštite, dok se pravo na bolničko liječenje medicinskom rehabilitacijom ostvaruje u skladu s medicinskom

indikacijom, pod jednakim uvjetima za sve osigurane osobe HZZO-a.

Vezano uz privatizaciju zdravstvenog sustava ističemo da osiguranim osobama starije dobi nije dovedeno u pitanje ostvarivanje zdravstvene zaštite.

Ugovaranjem dodatnih kapaciteta za smanjenje lista čekanja s privatnim zdravstvenim ustanovama povećana je dostupnost zdravstvene zaštite, čiji su najbrojniji korisnici osigurane osobe starije od 65 godina, koje u privatnim ugovornim ustanovama HZZO-a ostvaruju zdravstvenu zaštitu pod jednakim uvjetima kao i u državnim ustanovama.

Zdravstvena zaštita i plaćanje sudjelovanja u troškovima zdravstvene zaštite

Osnovom višegodišnjeg praćenja korištenja zdravstvene zaštite osoba starije životne dobi iznad 65 godina života evidentno je da postoji povećana potreba za raznim oblicima zdravstvene zaštite te samim time i izdvajanje više novčanih sredstava za ta prava iz obveznog zdravstvenog osiguranja, a ujedno su samim time povećana i sredstava za plaćanjem sudjelovanja u tom dijelu prava.

Slijedom navedenoga troškovi za zdravstvenu zaštitu u osiguranih osoba iznad 65 godina života po pojedinim vidovima zdravstvene zaštite iznose:

- 25% od ukupno planiranih sredstava za sve osigurane osobe HZZO-a u primarnoj zdravstvenoj zaštiti kod izabраниh doktora opće medicine

- 45% od ukupno planiranih sredstava za sve osigurane osobe HZZO-a za lijekove na recept

- 47% od ukupno planiranih sredstava za sve osigurane osobe HZZO-a za ortopedsku i druga pomagala

- 38% od ukupno planiranih sredstava za sve osigurane osobe HZZO-a za bolničku zdravstvenu zaštitu

- 71% od ukupno planiranih sredstava za sve osigurane osobe HZZO-a za fizikalnu terapiju i zdravstvenu njegu u kući.

Obzirom na znatno češće korištenje zdravstvene zaštite zbog povećanih zdravstvenih potreba u toj životnoj dobi ujedno se povećava i potreba za dopunskim zdravstvenim osiguranje radi pokrivanja rizika plaćanja propisanog iznosa sudjelovanja prilikom korištenja zdravstvene zaštite.

Stoga dajemo pregled opsega pokrivanja zdravstvene zaštite iz obveznog zdravstvenog osiguranja za osigurane osobe iznad 65 godina života.

I. Zdravstvena zaštita koja se plaća u 100% iznosa iz obveznog zdravstvenog osiguranja odnosno za koju ne postoji obveza sudjelovanja:

- preventivna i kurativna zdravstvena zaštita u vezi s HIV infekcijama i ostalim zaraznim bolestima z koje je zakonom određeno provođenje mjera za sprečavanje njihova širenja
- obvezno cijepljenje, imuno-profilaksa i kemo-profilaksa
- cjelokupno liječenje kroničnih psihijatrijskih bolesti
- cjelokupno liječenje zloćudnih bolesti
- cjelokupno liječenje koje je posljedica priznate ozljede na radu , odnosno profesionalne bolesti
- hemodijaliza i peritonejska dijaliza
- zdravstvena zaštita u vezi sa uzimanjem i presađivanjem dijelova ljudskog tijela
- izvanbolnička hitna medicinska pomoć
- kućne posjete i kućno liječenje
- patronažna zdravstvena skrb
- sanitetski prijevoz za posebne kategorije bolesnika sukladno općem aktu koji donosi ministar zdravlja (nepokretni, teško pokretni i oni kojima je zbog njihovog zdravstvenog stanja zabranjeno kretanje)
- lijekovi sa osnovne liste lijekova HZZO-a
- zdravstvena njegu u kući bolesnika
- laboratorijska dijagnostika na razini primarne zdravstvene zaštite.

II. Zdravstvena zaštita za koju se plaća sudjelovanje u visini od 20% pune cijene zdravstvene zaštite, a koji iznos ne može biti manji od postotka proračunske osnovice kako slijedi:

- 0,75% od proračunske osnovice (25 kuna) za specijalističko-konzilijarnu zdravstvenu zaštitu, uključujući dnevnu bolnicu i kirurške zahvate u dnevnoj bolnici, osim ambulantne fizikalne medicine i rehabilitacije
- 1,50% od proračunske osnovice (50 kuna) za specijalističku dijagnostiku koja nije na razini primarne zdravstvene zaštite
- 1,50% od proračunske osnovice (50 kuna) za ortopedsku i druga pomagala
- 0,75% od proračunske osnovice (25 kuna) po danu za specijalističko-konzilijarnu zdravstvenu zaštitu u ambulantnoj fizikalnoj medicini i rehabilitaciji i za fizikalnu medicinu u kući
- liječenje u inozemstvu sukladno općem aktu HZZO-a
- 3,01% od proračunske osnovice (100 kuna) po danu za troškove bolničke zdravstvene zaštite
- 15,03% od proračunske osnovice (500 kuna) za dentalnu zdravstvenu zaštitu u mobilnoj i fiksnoj protetici.

III. Zdravstvena zaštita za koju se plaća 0,30% od proračunske osnovice (10 kuna):

- kod izbranog doktora primarne zdravstvene zaštite opće/obiteljske medicine,
- kod izbranog doktora primarne zdravstvene zaštite žena
- kod izbranog doktora primarne zdravstvene zaštite dentalne medicine,
- za izdavanje lijeka na recept u ljekarni.

Što se tiče najnižeg iznosa propisanog sudjelovanja u korištenoj zdravstvenoj zaštiti u dentalnoj medicini za mobilnu i fiksnu protetiku on iznosi za osobe iznad 65 godina 15,03% od proračunske osnovice (500,00 kuna) i upola je niži u odnosu na iznos sudjelovanja propisan za osigurane osobe u dobi od 18 do 65 godina, koje su obvezne platiti najniži iznos sudjelovanja od 30,07% od proračunske osnovice (1.000,00 kuna). Iznos sudjelovanja plaća se na ukupnu cijenu svih dentalnih pomagala propisanih na jednoj potvrdi o dentalnim pomagalima.

Najviši iznos sudjelovanja u troškovima zdravstvene zaštite koji je obvezna snositi osigurana osoba može po jednom ispostavljenom računu za izvršenu zdravstvenu zaštitu iznositi najviše 60,13% od proračunske osnovice (2.000 kuna).

S obzirom na učestalu potrebu za korištenjem zdravstvene zaštite za osobe starije životne dobi sasvim je razumljivo da je veliki broj takvih osoba dopunski zdravstveno osiguran.

U okviru dopunskog zdravstvenog osiguranja koje provodi HZZO za 220.000 osiguranika-umirovljenika premiju dopunskog zdravstvenog osiguranja plaća državni proračun Republike Hrvatske.

Svi umirovljenici s mirovinom do 5.108,00 kn plaćaju policu dopunskog zdravstvenog osiguranja po povlaštenoj cijeni od 50,00 kuna mjesečno, odnosno 37,5% manje od ostalih osiguranika, za koje cijena police iznosi 80,00 odnosno 130,00 kuna.

Napominjemo da su troškovi zdravstvene zaštite umirovljenika koji se plaćaju iz sredstava dopunskog zdravstvenog osiguranja pokriveni sa oko 70 % prikupljenim premijama dopunskog zdravstvenog osiguranja te je na taj način vidljiva socijalna komponenta premijske politike u važećim cijenama police dopunskog zdravstvenog osiguranja koje provodi HZZO.

Naime, prema Zakonu o dobrovoljnom zdravstvenom osiguranju koje provodi HZZO osigurava se plaćanje premije iz sredstava državnog proračuna za osigurane osobe:

- sa invaliditetom koje imaju 100% oštećenja organizma, odnosno tjelesnog oštećenja prema posebnim propisima, kod kojih je utvrđeno više vrsta oštećenja, te tjelesno odnosno mentalno oštećenje ili psihička bolest zbog kojih ne mogu samostalno izvoditi aktivnosti primjerene životnoj dobi sukladno propisima o socijalnoj skrbi

- darivatelje dijelova ljudskog organizma u svrhu liječenja

- dobrovoljne davatelje krvi s više od 35 davanja (muškarci), odnosno s više od 25 davanja (žene)

- redovite učenike i studente starije od 18 godina

- čiji prihod po članu obitelji u prethodnoj kalendarskoj godini ne prelazi iznos utvrđen Zakonom o dobrovoljnom zdravstvenom osiguranju.

Zakonom o dobrovoljnom zdravstveno osiguranju utvrđen je prihodovni cenzus za ostvarivanje prava za plaćanje premije dopunskog zdravstvenog osiguranja na teret sredstava državnog proračuna za osobe kojima ukupan prihod u prethodnoj kalendarskoj godini, iskazan po članu obitelji, mjesečno nije veći od 45,59% proračunske osnovice odnosno 1.516,32 kune.

Iznimka od tako utvrđenog iznosa predviđena je samo za osiguranika samca za kojeg taj mjesečni iznos u prethodnoj kalendarskoj godini ne smije biti veći od 58,31% proračunske osnovice odnosno 1.939,39 kune.

Što se sve smatra prihodom osnovom kojeg se utvrđuje prihodovni cenzus utvrđeno je isto tako Zakonom o dobrovoljnom zdravstvenom osiguranju te se pod tim prihodima smatraju svi primici koje obitelj ostvari na ime dohotka od:

- nesamostalnog rada
- dohotka ili dobiti od samostalne djelatnosti
- primitaka od kojih se utvrđuje drugi dohodak
- imovine i imovinskih prava
- kapitala
- osiguranja
- svi drugi primici ostvareni prema posebnim propisima.

Pod dohotkom se u smislu Zakona o dobrovoljnom zdravstvenom osiguranju smatra:

- plaća i drugi oporezivi primici za rad ostvareni od poslodavca (tuzemnog ili inozemnog) umanjena za izdatke prema propisima o porezu na dohodak

- mirovina od tuzemnog ili inozemnog isplatielja

- dohodak od samostalne djelatnosti obrta, slobodnog zanimanja ili poljoprivrede i šumarstva prije svih umanjjenja dohotka i bez umanjjenja dohotka za gubitak iz ranijih godina,

- dobit ostvarena od samostalne djelatnosti obrta, slobodnog zanimanja ili poljoprivrede i šumarstva prije svih umanjjenja dobiti i bez umanjjenja dobiti za gubitak iz ranijih godina,

- dohodak s osnove primitaka od kojih se utvrđuje drugi dohodak,

- dohodak od imovine i imovinskih prava,

- dohodak od iznajmljivanja soba i postelja turistima od kojega se plaća porez na dohodak u paušalnom iznosu,

- dohodak od dividenda i udjela u dobiti,

- dohodak od osiguranja

- dohodak od povrata doprinosa plaćenih na dio osnovice koji prelazi iznos najviše godišnje osnovice za obračun doprinosa.

U prihod se uračunava:

- naknada za vrijeme privremene spriječenosti za rad (bolovanje)

- novčana potpora sukladno Zakonu o roditeljskim i roditeljskim potporama osim jednokratne novčane potpore za novorođeno dijete

- novčana naknada za slučaj nezaposlenosti

- stalna pomoć, pomoć za podmirenje troškova stanovanja, doplatak za pomoć i njegu, osobna invalidnina,

- naknada do zaposlenja

- doplatak za djecu

- ortopedski doplatak

- opskrbnina i obiteljska invalidnina ostvareni prema posebnim propisima.

Tako utvrđeni prihod umanjuje se za iznos koji na temelju propisa o obitelji član obitelji plaća za uzdržavanje osobe koja nije član te obitelji za koju se utvrđuje prihodovni cenzus.

Pod obitelji se u smislu Zakona o dobrovoljnom zdravstvenom osiguranju smatraju bračni i izvanbračni drug te ostali članovi obitelji iz Zakona obveznom zdravstvenom osiguranju koji žive u zajedničkom kućanstvu, neovisno o tome jesu li zdravstveno osigurani kao članovi obitelji, jesu li sposobni za samostalan život i rad i imaju li sredstva za uzdržavanje.

Uvjeti i način ostvarivanja prava na plaćanje premije dopunskoga zdravstvenog osiguranja iz državnog proračuna provodi se sukladno općem aktu HZZO-a.

Posebno napominjemo da osiguranici umirovljenici s mirovinom nižom od 5.108,00 kuna jedini u Europi ne plaćaju doprinos za obvezno zdravstveno osiguranje već se isti plaćaju iz državnog proračuna Republike Hrvatske.

Hrvatski zavod za zdravstveno osiguranje – Direkcija
Margaretska 3, 10000 ZAGREB

www.hzzo-net.hr

Za nakladnika: ravnatelj prim. Siniša Varga, dr.med.dent.
Urednice priloga: Jasenka Pap, dipl.iur.

Veronika Laušin, dr.med.

BESPLATNI TELEFONSKI BROJEVI

za informacije obveznog zdravstvenog osiguranja
0800 7979

za informacije dopunskog zdravstvenog osiguranja
0800 7989

ZAGREB: Pravna i psihosocijalna pomoć

Gradsko povjereništvo SUH-a Zagreba nastoji potrebitima nadoknaditi osjećaj nesigurnosti i ugroženosti

Gradsko povjereništvo Zagreba je i 2012. godine prijavilo programe rada na natječaj za dodjelu za dodjelu financijske potpore od Gradskog ureda za socijalnu zaštitu i osobe s invaliditetom. Programi su većim dijelom realizirani uz pomoć sredstava dobivenih od Grada, te djelomično i vlastitim sredstvima (od članarine). Cilj tih programa je poboljšanje položaja umirovljenika i starijih osoba, zaštita njihovih ljudskih prava, pomoć u savladavanju osobnih životnih problema, pružanje psihosocijalne pomoći i podrške, smanjenje osjećaja osamljenosti i socijalne izoliranosti, stjecanje novih znanja, vještina i navika u cilju povećanja samopoštovanja, ali i lakšeg uključivanja u suvremena društvena i obiteljska zbivanja.

Tijekom 2012. realizirana su dva programa. U okviru programa „Pružanje podrške starijim osobama - savjetovanje i edukacija“ u Povjerenstvu djeluje Polivalentno savjetovalište u kojem članovi SUH-a iz Zagreba, a i druge starije osobe, mogu dobiti niz potrebnih savjeta za pravilno i manje stresno življenje. Pravnik radi utorkom kada potrebiti dolaze riješiti svoje pravne probleme i u osobnom kontaktu saznati što im je ubuduće za činiti kako bi se zaštitili od eventualnih teških posljedica koje mogu imati npr. zbog pogrešno sklopljenih ugovora i sl.

Isto tako umirovljenici svakodnevno putem telefona postavljaju razne upite. Psihologinja radi četvrtkom radi razgovora i savjetovanja u rješavanju osobnih psihičkih problema i tegoba, ali i problema nastalih u komunikaciji s članovima obitelji ili nekim drugim društvenim čimbenicima; rješava i socijalne probleme kao što npr. smještaj u dom, stjecanje raznih oblika socijalnih pomoći i sl.

Tako je tijekom 2012. pravnik savjetovao više od 200 osoba koje su mu se izravnim susretom obratile za pomoć, telefonom je kontaktirao sa 300-tinjak osoba. Psihologinja je također izravno kontaktirala sa 200 osoba, a nekim ljudima i višekratno pomagala u njihovim ljudskim nevoljama.

I pravnik i psihologinja održali su niz predavanja u podružnicama za grupe zainteresiranih s raznim temama koja su najviše zanimala članstvo. Npr. pravnik je govorio o sklapanju nekih vrsta ugovora o naljeđivanju, ostvarivanju zaostalih prava iz rada, kupoprodajnim ugovorima, ovrhama, rješavanju pravnih problema vezanih uz komunikaciju s okolinom i članovima obitelji. Psihologinja je, pak, govorila o problemu gubitka (smrti) bliske osobe, preživljavanju u novim uvjetima recesije s mirovinom koje je objektivno sve manja, rješavanju svađa unutar obitelji, prilagodbi na tegobe vezane za slabljenje tjelesnih funkcija i teške situacije (nepokretnost, neizlječiva bolest i sl.).

U cilju stjecanja novih znanja organizirana su dva tečaja za pomoć i njegu u kući u trajanju od 35 sati, prema programu koji je sastavila grupa stručnih suradnika SUH-a, a koji se tijekom primjene dopunjuje novim saznanjima stru-

ke, te uvođenjem novih suradnika. Naime, praksa je pokazala potrebu za poznavanjem nekih novih područja u realizaciji njege i pomoći u kući (psihologija, pravo). U radu tečaja sada sudjeluju viša medicinska sestra, liječnik, psiholog i pravnik. U nekoliko podružnica organizirana su 4 informatička tečaja.

Program „Provođenje psihosocijalne i humanitarne pomoći u kući i lokalnoj zajednici“ provodi se u stanovima naših korisnika i u zajedničkim prostorijama u lokalnoj zajednici. Pomoć i njegu pružaju naši volonteri, osposobljeni na tečajevima za pružanje njege i pomoći u kući. Pomoć potrebitima pružaju u lokalnoj zajednici što znači redovno kod 100-tinjak osoba godišnje, te po potrebi posjećuju bolesne i teško pokretne u vrijeme blagdana; ove godine obišli su 300-tinjak osoba. U podružnicama se organiziraju psihosocijalne pomoći i podrške, s ciljem smanjenja osjećaja osamljenosti, razna tjedna i mjesečna druženja od onih samo „uz kavu“, do onih zabavnih, uz domjenak, glazbu i ples. Profil podružnica vrlo je raznolik. Primjerice, u „podsljemenskoj zoni“ (Granešinski Novaki, Miroševac, Podsljeme i Oporovec) podružnice se sastaju jednom tjedno, zatim jednom mjesečno imaju druženje uz glazbu (ples), a organiziraju i niz radionica u cilju očuvanja tradicijskih običaja svoga kraja. U Podružnici Oporovec, u okviru kulturno-umjetničkog društva djeluju pjevački zbor i folklorna sekcija. I druge podružnice organiziraju radionice s različitim prigodnim sadržajima, kao i prigodne izložbe radi prezentacije svojih uradaka.

Rekreacija je organizirana uz pomoć suradnika iz Gerontoloških centara. Organizirano je više od 30 izleta iako je ove godine zabilježen značajni pad u broju izleta u odnosu na ranije godine. Jako se osjetilo siromašenje umirovljenika i manjim je podružnicama sve teže, samostalno organizirati izlet autobusom (50 osoba), zbog dijela troškova u kojem participiraju sami umirovljenici. Sada se po nekoliko podružnica udružuje za organizaciju izleta. Ranijih godina Grad Zagreb organizirao je besplatno izlete umirovljenika u Grad mladih ili na Sljeme što je bilo vrlo korisno, ali je i prestalo zbog ograničenih sredstava.

U programima zaštite zdravlja i prevenciji težih oblika koji bi izazvali nepokretnost ili pogoršali opće zdravstveno stanje, svaka dva mjeseca mjerili smo krvni tlak, šećer u krvi i masnoće, te organizirali grupe samopomoći za pojedine kategorije (npr. „tlakaše“ i „šećeraše“, te one s povišenim masnoćama).

Velike podružnice organizirane uz velike radne organizacije (INA, Kraš, Pliva, HRT) sastaju se uglavnom jednom mjesečno, ali često organiziraju prigodne susrete, zajednički odlaze na izložbe, kazališne i glazbene priredbe i daleko veći broj izleta tijekom godine. Aktivno smo sudjelovali u organizaciji festivala „Zlatna dob“, povodom 1. listopada - Međunarodnog dana starijih osoba 1 u koncertnoj dvorani „Vatroslav Lisinski“. Da nije recesije, bilo bi i bolje, ali upravo zbog osiromašenja umirovljenika, SUH nastoji iznaći nove snage da volonterstvom postigne više, te nadoknaditi sve češći osjećaj nesigurnosti kod starijih osoba.

Biserka Budigam

ČAKOVEC

Obnovljena podružnica

Međimurci imaju najniže mirovine u Hrvatskoj!

Josip Zanjko, umirovljeni pravnik-kriminalist iz Nedelišća, inicirao je obnovu djelovanja Sindikata umirovljenika Hrvatske u Čakovcu, te je 27. studenoga u Čakovcu održana javna tribina na temu "Kako obraniti prava umirovljenika?" na kojoj su sudjelovali predsjednica SUH-a Jasna A. Petrović, zamjenik Milan Tomičić i predsjednik Odbora za društvenu uključenost Branko Jalšovec. Istom je prigodom održan i Inicijativni odbor za obnovu Podružnice. U svim organizacijskim i stručnim aspektima pružena je puna potpora Franje Veblea, povjerenika Saveza samostalnih sindikata Hrvatske. Uskoro se okupila grupa aktivista te odlučila 31. siječnja u Domu sindikata u Čakovcu održati obnoviteljsku i izbornu skupštinu.

Josip Zanjko

Na skupštini je demokratski izabrano novo rukovodstvo, na čelu s Josipom Zanjkom, predsjednikom Podružnice, a ujedno i predsjednikom Županijskog povjereništva Međimurske županije; za zamjenika je izabran Jožef Pfeifer, tajnica Podružnice je Marija Vuglač, dok je blagajnik Veljko Božić.

Usvojen je i program rada. Međimurskim umirovljenicima sigurno treba puno ohrabrenja u borbi za njihova prava, jer - vjerovali ili ne - imaju prosječno najniže mirovine u Hrvatskoj: u rujnu 2012. prosječna mirovina je iznosila 1.844,79 kn, što je niže od pros-

ječne mirovine za sve županije - i to za čak 21 posto! Svi kandidati za preuzimanje lokalne vlasti uoči izbora trebali bi osvijestiti tu činjenicu.

ZAGREB

Ponovno djeluje Podružnica Radnički dom

U Zagrebu je održana obnoviteljska skupština zamrle Podružnice Sindikata umirovljenika Radnički dom, u sjedištu same organizacije. Pri Gradskom povjereništvu Zagreba prikupilo se sve više zahtjeva zagrebačkih članova koji zbog različitih razloga ne mogu ili ne žele biti organizirani prema mjestu stanovanja. Tako se pedesetak članova organiziralo u obnovljenu Podružnicu Radnički dom na Krešimirovom trgu 2, u okviru koje je velik broj novih članova stručnih odbora te dužnosnika SUH-a. Za predsjednika je izabran Ante Kuprešak.

Podružnica Lutvinka Sindikata umirovljenika Hrvatske uz potporu Županije Brodsko-posavske, organizirala je za umirovljenike odlazak na karneval u Rijeku, s ciljem druženja, ali i upoznavanja tradicije i običaja. Poznato je da je riječki karneval oduševio mnoge diljem svijeta, pa tako i naše umirovljenike. Predsjednik Podružnice Vinko Kuzmić najavio i brojne druge aktivnosti u 2013. godini.

DUBROVNIK: Sveci bez granica

Dubrovačka Podružnica Sindikata umirovljenika Hrvatske i ove je godine 10. veljače u povodu fešte sv. Tripuna, nebeskog zaštitnika Kotora, organizirala izlet u Kotor povodom fešte sv. Tripuna (nebeskog zaštitnika Kotora) s tim da su ove godine dubrovački umirovljenici nazočili završetku (umjesto početku) Feste sv. Tripuna.

Naime, izvorno je dan mučeništva sv. Tripuna bio 2. veljače ali se tog dana nije slavio zbog blagdana Svijećnice - Kandelore. Papa Klement VIII. odredio je (1594. g.) da se Tripun slavi 3. veljače, a u narodu se slavi u nedjelju nakon 3. veljače. Ukoliko 3. veljače padne u nedjelju, kao što je slučaj ove godine, tada fešta sv. Tripuna počinje tog dana (dakle istodobno kao i fešta sv. Vlaha) i završava sljedeće nedjelje, spuštanjem svečevog barjaka sa njegove katedrale. Svetu misu u katedrali sv. Tripuna vodio je kotorski biskup msgr. Ilija Janjić, koji je posebno pozdravio dubrovačke hodočasnike.

Nakon svete mise i spuštanja svečevog barjaka uz zvonjavu zvona slijedilo je zajedničko fotografiranje, a potom nas je biskup Janjić u crkvi sv. Marije, odnosno blažene Ozane Kotorske, podučio o značaju te blaženice i informirao o crkvi koja je prvotno služila kao katedrala, te o katedrali sv. Tripuna, podignutoj na mjestu manje crkve u kojoj su bile pohranjene moći sv. Tripuna.

Nakon toga slijedilo je razgledavanje Kotora, sa stručnim vodičem, kojim su obuhvaćeni: crkva sv. Luke (iz 12. st.), crkva sv. Klare (u kojoj je prekrasni mramorni oltar - jedinstveno umjetničko djelo), Kneževa palača, Kula gradske straže, Arsenal, Francusko kazalište, Kula gradskog sata, te palača Grgurina u kojoj je smješten Pomorski muzej.

Poslije razgledavanja Kotora izletnici su pošli u Tivat do kojeg se (kroz tunel ispod Vrmca) stiže za desetak minuta. Nakon objeda u hotelu Aurora, izletnici su umjesto u šetnji lijepom tivatskom obalom, "uživali" u snježnoj vijavici. Na povratku su svi sudionici izleta zadovoljno zapjevali uz harmoniku.

Kruno Koroman

OSIJEK: Šokački divani za Valentinovo

U malenom slavonskom gradiću Valpovu, osječki umirovljenici našeg Sindikata na najljepši su mogući način proslavili Dan zaljubljenih - Valentinovo. Legenda o značaju proslave Valentinova seže daleko u povijest, u doba staroga Rima. Svećenik Valentin vjenčavao je mlade zaljubljene ljude unatoč carevoj zabrani, proizašoj iz želje da ima što brojniju vojsku. Valentina je sustigla Careva ruka - pogubljen je dana 14. veljače, te mi danas, u moderno doba, slavimo taj dan kao Dan zaljubljenih. I mi treće životne dobi slavimo Valentinovo i izražavamo ljubav prema djeci, prijateljima i dobrim ljudima.

Tim povodom organizirali smo vrlo uspješnu zabavu u ugostiteljskom objektu Vila Valpovo. U ugodnom ambijentu restorana dočekalo nas je piće dobrodošlice i odlična glazba sa repertoarom prilagođenim za ples i pjesmu. Zaplesao se valcer, tango, pa i poneki moderni ples, a posebno raspoloženje izazvale su poznate slavonske poskočice i prelijepje slavonske narodne pjesme.

Na bogatoj trpezi našle su se domaća juha, te nekoliko vrsta mesnih delicija i raznovrsnih priloga. Naravno da nisu izostali ni daleko poznati kolači i slastice ovoga kraja, u kojem nema veselice bez palačinki sa sirom. Da bi gastronomski užitak bio potpun, konzumirala se graševina, naručivalo osječko pivo, a primjereno našoj dobi - i poneki sokić. Nakon večere, domaćin se pobrinuo i za zabavni program. Bilo je tu "šokačkih divana" i vicijada, a nastupile su i kabaretske plesačice sa plesovima u stilu "kan-kan".

U dobrom raspoloženju, uz ples, pjesmu i osmijeh na svakom licu, ponoć i vrijeme za polazak kući stigli su prebrzo. Vratili smo se u kasne, bolje rečeno, sitne sate, zadovoljni što smo proveli prekrasnu večer. Svi smo bili jedinstveni u želji da se takve veselice organiziraju što češće. Druženje i takva vrst zabave čini našu treću životnu dob ljepšom, sadržajnijom i bogatijom, a pomaže i u kratkotrajnom zaboravu visine mirovina i razine umirovljeničkih prava.

Miroslava Rađenović

VOLONTERSKA SKRB ZA STARIJE OSOBE U LOKALNOJ ZAJEDNICI

SPLIT: Moj dom je najbolji dom!

SUH-ove volonterke Podružnice Split istakle su se u brzi i zaštiti starijih osoba, osobito dobrom organizacijom izvođenja i primjernom suradnjom s predstavnicima lokalne uprave i samouprave kao i s drugim udrugama civilnog društva koje provode slične programe. To su programi koji daju rezultate!

U ostvarenje socijalne politike o skrbi za starije osobe u Splitu već je godinama uključena i splitska podružnica SUH-a. U našem radu držimo se odredbi Zakona o volonterstvu i posebno Etičkog kodeksa, te propisanih načela i standarda koje primjenjujemo u svakodnevnoj praksi, čime nastojimo optimalno poboljšati kvalitetu života umirovljenika i drugih starijih osoba. Uključivanjem starijih osoba u našu udrugu, tj. u članstvo naše Podružnice, i kroz aktivnosti udruge utječemo na poboljšanje njihova psihofizičkog stanja i pomažemo im da ne budu izolirani od društva, te se ne osjećaju usamljeno.

U suradnji s gradskim kotarima pristupili smo prikupljanju podataka za izradu budućih programa kako bi oni bili što više usklađeni s potrebama građana treće životne dobi na području Splitu. Aktivnosti koje se provode i provodit će se i 2013. godine su - *anketiranje građana, obrada prikupljenih podataka i nakon toga izrada planova i programa brige i zaštite treće životne dobi, izbor volontera od strane stručnog tima, edukacija volontera, raspoređivanje volontera po pojedinim slučajevima, praćenje rada volontera te predlaganje drugih aktivnosti koje proizlaze iz analize podataka, a odnose se na zaštitu starijih osoba.* Nadalje, već su u tijeku aktivnosti koje će usklađivati s potrebama starijih osoba; *kontrola krvnog tlaka i šećera u krvi, preporuke za ublažavanje koštano mišićnih oboljenja, rad u savjetovalištim za pravna, psihološka, socijalna, stručna predavanja, organizacija medicinske gimnastike uz stručni nadzor profesionalnog fizioterapeuta, organizacija sportskih igara, izleta, kulturno-zabavnih programa, zdravstvene rehabilitacije (banjsko-klimatska liječenja), izrada promidžbenog materijala sa posebnim naglaskom na edukaciju starijih osoba, izdavanje informativnih materijala o ostvarivanju prava starijih osoba itd.*

Tijekom provedbe svih tih aktivnosti organizirat će se okrugli stol (održan prvi sastanak) na kojem će se raspravljati o umrežavanje funkcija udruga i organizacija, s ciljem bolje i efikasnije organizacije zaštite starijih osoba na području gradskih kotara. Ciljane skupine ovih aktivnosti bili bi svi članovi udruga, te sve ostale osobe starije životne dobi na području grada Splita (kotara). Očekivani rezultat je bolja organizacija i efikasnije korištenje volonterskih i drugih usluga. Ostvarivanje takve bolje suradnje između civilnog društva i svih razina vlasti, te privatnog sektora, ima za glavni cilj osiguranje kvalitetnije socijalne i zdravstvene zaštite starijih osoba, uključujući preventivnu i rehabilitacijsku njegu.

Aktiviranjem većeg broja volontera na ovoj problematiki postići ćemo otklanjanje socijalne izoliranosti ugroženih osoba, stvaranje humanijih odnosa u društvu, višu razinu svijesti i veću senzibilnost ljudi u uočavanju životnih teško-

ća sugrađana koje ih nisu u stanju samostalno zadovoljiti. Iz podataka koje smo dobili na terenu, broj starijih osoba iz godine u godinu se povećava, stoga je potrebno osigurati brzu i kvalitetnu zaštitu tih osoba, prvenstveno u njihovom vlastitom domu.

Analizom potreba osoba treće životne dobi u kotaru Bačvice na uzorku od 1.712 starijih od 65 godina pokazalo se da je od ukupnog broja stanovnika kotara Bačvice čak 25% starijih osoba. Starijih osoba u dobnoj skupini od 80 godina ima 925, što znači da je na ukupan broj starijih osoba čak 30% starijih od 80 godina. Podatke skupljene na osnovu upitnika za svaki pojedinačni slučaj, prikupili smo na terenu u direktnom kontaktu s osobama starijima od 65 godina.

Opći cilj projekta je osiguranje bolje i efikasnije organizacije brige i zaštite starijih osoba, poticanje veće solidarnosti kroz volonterski rad, nastojanje da se koriste svi resursi u okviru gradskih kotara kako bi se poboljšala kvaliteta življenja starijih osoba u vlastitom domu.

U aktivnosti će biti uključene i suradničke organizacije - Centar za socijalnu skrb, udruge Lovret, MI, Hallo za Pomoć, Zdenac i Gradska uprava (npr. odjel za socijalnu skrb).

Vjerujemo kako će se umrežavanjem udruga postići aktivnije korištenje usluga svih volontera u gradu. Također, kroz novu organizaciju brige i zaštite starijih osoba osigurat će se jači angažman udruga i organizacija u okviru piramide, a tek će se morati odlučiti tko će biti na vrhu piramide kao koordinator djelatnosti u ovoj problematici.

Projekt smo osmislili s vrlo jasnim vizijama i ciljevima, a očekuje nas dogovor o nositelju - koordinatoru djelatnosti. Organizirali smo prvi sastanak na koji smo pozvali sve mjerodavne osobe. Sad smo u fazi početka razgovora i suradnje sa zainteresiranim subjektima u gradu, spremni iznijeti svu ozbiljnu problematiku starijih osoba, jer je po našoj dosadašnjoj procjeni potrebno uspostaviti potpuno novi sustav brige i zaštite starijih osoba.

Treba naglasiti da su projektni zadatak osmislile socijalna radnica, Veronika Ninčević i viša medicinska sestra, Meri Ličina, u suradnji s našim brojnim volonterima koji su i do sada vrlo požrtvovano sudjelovali u radu.

Asja Tomin

Kako smanjiti račun za struju?

Možemo li kontrolirati tzv. nevidljivu potrošnju?

Odgovorite na pitanje: Želite li da Vaš račun za električnu energiju bude za trećinu manji? Odgovor je jasan: da!

Jedno hrvatsko kućanstvo u prosjeku utroši oko 350 kuna mjesečno za električnu energiju. Jedna trećina manje potrošnje značila bi uštedu od oko 120 kuna mjesečno. Godišnje bi se tako smanjio budžet za struju za oko 1.440 kuna, a to je već lijepi novac. Dakle, isplati se razmišljati kako racionalno trošiti električnu energiju u našem kućanstvu. Racionalno znači razumno, a to znači da ćemo energiju trošiti, bez odricanja od naših potreba, bez škrtarenja. Racionalno korištenje energije predstavlja skup mjera i postupaka koje treba primijeniti prilikom provedbe nekih akcija i djelatnosti, potroškom energije u stvarno potrebnim količinama za nesmetano odvijanje tih akcija i djelatnosti, te uz normalne uvjete, smanjenjem gubitaka svih oblika energije na maksimalno moguće iznose.

Za ostvarenje štednje i racionalnog korištenja energije nužno je samo više pažnje pokloniti ovoj problematici, u društvu, na radnom mjestu i u svom kućanstvu. Moramo biti svjesni činjenice da se štednja i racionalno korištenje električne energije *može i mora* provoditi u svako doba i na svakome mjestu.

Postizanje povoljnih efekata racionalnog korištenja energije zahtijeva strpljiv i stručan rad. Samo se takvim radom mogu postići željeni rezultati. Pri tome se mora shvatiti da su veliki i značajni rezultati najčešće plod mnogobrojnih, malih - sitnih - zahvata veoma velikog broja sudionika. U kategoriji kućanstava u Hrvatskoj ima oko 2,100.000 priključaka, a tu su ubrojene i vikendice, kuće za odmor, apartmane itd. Kako postići takve efekte?

Jedna od prvih mjera racionalne potrošnje je stalno praćenje potrošnje. Nije dovoljno poznavati svoju ukupnu godišnju potrošnju, već ju treba pratiti tijekom svih dvanaest mjeseci, a to je vrlo jednostavno. Treba sustavno i redovito, uvijek istoga dana u svakom mjesecu (recimo 1. u mjesecu) bilježiti stanje svojega brojila. Oduzimanje iznosa kojeg ste s brojila očitati treba odbiti one iz prethodnog mjeseca čime dobivate količinu potrošene energije tijekom tog mjeseca. Ti bi iznosi bi trebali biti gotovo jednaki, osim ljeti ako ste bili odsutni. Ako su razlike velike, morate se pitati zašto je to tako.

Treba znati da jednotarifna brojila imaju jedan, a dvotarifna imaju dva brojčanika. Obično je gornji za razdoblje više tarife (VT), a donji za razdoblje niže tarife (NT). Kada bi imali trotarifno brojilo, imali bi i treći brojčanik koji bilježi potrošnju u nižoj tarifi (NT), dok onaj u sredini mjeri u razdoblju srednje tarife (ST). Između gornjeg i donjeg brojčanika kod dvotarifnog brojila, na desnoj strani brojila nalazi se mali prozorčić (kvadratić) sa strelicom. Ta strelica pokazuje koji je brojčanik trenutno aktivan, gornji ili donji, VT ili ST. Prebacivanje s jedne na drugu tarifu obavlja uklopni sat ili se ono vrši grupno za niz brojila preko tzv. mrežnog tonfrekventnog upravljanja (MTK).

Još nešto treba redovito nadzirati - uklopni sat. Ovo se posebno odnosi na potrošače koji imaju elektromehaničke uklopne satove. U velikim gradovima takvi su satovi zamijenjeni daljinski upravljivim uklopnim satovima koji prebacuju iz jedne tarife u drugu samo kada u točno određeno vrijeme prime signal iz distributivnog centra. Ovaj signal vrijedi za elektromehanička i za elektronička brojila. Međutim, oni koji imaju elektromehanički uklopni sat moraju znati da on, kao svaki obični sat, može poraniti ili kasniti. Tako se s vremenom događa da prebacivanje s jedne u drugu tarifu zaostaje ili prethodi točnom vremenu. Ako s tom

činjenicom ne računate, to jest, ako uključujete svoja trošila po točnom vremenu, a ne po vremenu uklopnog sata, tada ćete uključiti trošilo u vrijeme VT i umjesto uštede imat ćete nepotreban trošak. Od distributera treba zatražiti kontrolu i podešavanje svoga uklopnog sata. Istina, u Hrvatskoj sve se više starih elektromehaničkih brojila i uklopnih satova zamjenjuje novim elektroničkim sa MTK.

Pravilan izbor električnog trošila - uređaja kojim se želimo koristiti u kućanstvu - prvi je korak k racionalnom i štedljivom korištenju električne energije.

Nekoliko stvari treba uvijek imati na umu:

- uskladiti vrstu i veličinu uređaja s potrebama kućanstva (npr. preveliki ili premali bojleri ili termoakumulacijske peći, ili klima uređaji ne mogu se racionalno koristiti);
- postaviti pravilno uređaje u prostoriji, posebno u kuhinji (npr. hladnjak se ne smije postaviti uz štednjak ili blizu radijatora);
- izbjegavati ukapčanje trošila, pogotovo onih veće instalirane snage u vrijeme VT (peći, pećnice, bojlere, perilice, štednjake, glačala);
- učinkovitost kućanskih trošila koja izlaze iz proizvodnje povećava se zbog tržišne utakmice i propisa o očuvanju okoliša, naročito u posljednje vrijeme; noviji uređaji troše sve manje električne energije, vode, deterdženata;
- svaki električni uređaj u kućanstvu ima, uz opća obilježja, i neka svoja posebna obilježja, koja treba poznavati, jer je to preduvjet racionalnog pristupa njihovom korištenju. Zato treba pročitati upute o korištenju trošila prije prvog korištenja.

Jedan od lijepih primjera neracionalne potrošnje su *stand by* lampice, to jest svjetleće oznake koje potvrđuju da je aparat spreman za rad. U prosjeku, takvih lampica od 3 do 5 W snage ima desetak u kućanstvu, a uključene su 24 sata dnevno. Ta je ušteda skromna po veličini, ali značajna po snazi poruke. Uzmimo, na primjer, televizor u boji. Njegova je prosječna godišnja potrošnja od 160 do 220 kWh godišnje, i to ako se koristi prosječno 4 sata dnevno. No, vrlo često je to i više od tih 4 sata. I pri tome često radimo nešto drugo i ne gledamo program. Ako se izvan vremena korištenja drži u spremnom (*stand by*) položaju, godišnje će se potrošiti 70 kWh više. Time plaćamo udobnost da je televizor svakog trena spreman za rad i da je dovoljno iz fotelje pritisnuti tipku na daljinskom upaljaču. Tako je i s videorekorderom, računalom i drugim uređajima koje držimo u pripravnosti.

Važno je zapamtiti slijedeće: *svako, pa i najmanje trošilo električne energije treba odmah isključiti čim njegova upotreba nije više nužna.*

Zaključimo na kraju da racionalno korištenje kućanskih i ostalih električnih uređaja mora postati dio tehničke i opće kulture i stoga treba se držati ovih načela:

- Čuvajmo zalihe energije i okoliš!
- Koristimo se električnom energijom racionalno!
- Koristimo električnu energiju na siguran način!
- Upoznajmo upute o električnim aparatima kako bismo ih najbolje koristili!
- Održavajmo naše električne uređaje ispravno!
- Smanjimo troškove svoga kućanstva za električnu energiju!

O svakom pojedinom električnom trošilu moguće je odrediti detaljan način racionalnog korištenja, svako ima svoje specifičnosti i zaslužuje posebne savjete.

Sve ovisi o izabranom liječniku

1. Koliko puta godišnje izabrani doktor opće/obiteljske medicine primarne zdravstvene zaštite treba doći u kućnu posjetu starijem pacijentu, invalidu bez nogu, je li uopće dužan doći i koliko se (i ako) to plaća?

2. Ima li izabrani doktor u slučaju kronično teškog pacijenta na raspolaganju dodatne recepte, uputnice i prijevoze ili to ulazi u uobičajene troškove po pacijentu?

3. Tko je dužan napisati nalog za prijevoz do izabranog doktora dentalne medicine; je li to izabrani doktor opće/obiteljske medicine, ili je to ovisno o odobrenju HZZO-a?

4. Mora li osoba koja brine o nepokretnom pacijentu čekati u čekaonici izabranog doktora radi naručivanja ili pisanja receptata ili je to moguće obaviti telefonskim putem?

5. Ako ne postoji osoba koja se brine o nepokretnom pacijentu, može li izabrani doktor izdati nalog za sanitetski prijevoz do svoje ordinacije ili je pravo na zdravstvenu zaštitu i lijekove moguće ostvariti na drugi način?

Prema Pravilniku o pravima, uvjetima i načinu ostvarivanja prava iz obveznog zdravstvenog osiguranja („Narodne novine“ broj: 67/09. do 137/11. nastavno: Pravilnik) utvrđeno da osigurana osoba primarnu zdravstvenu zaštitu ostvaruje kod izabranog doktora primarne zdravstvene zaštite koji brine o zdravlju osigurane osobe, te izabrani doktor opće/obiteljske medicine u tim okvirima, između ostalog; utvrđuje potrebu sanitetskog prijevoza u skladu s pravilnikom kojeg donosi ministar zdravlja; utvrđuje potrebu pratnje osigurane osobe za vrijeme putovanja radi korištenja zdravstvene zaštite; utvrđuje potrebu kućnog liječenja kad je zdravstveno stanje osigurane

osobe takvo da postoji potreba za liječenjem, ali nema potrebe za bolničkim liječenjem; utvrđuje potrebu za određenim lijekovima te propisuje lijekove na recept, koje je moguće izvršiti i putem elektronskog recepta telefonskim naručivanjem kod izabranog doktora i podizanjem tako propisanog lijeka u bilo kojoj ljekarni osnovom priložene zdravstvene iskaznice osigurane osobe.

Liječenje u kući može

se provoditi kao: kućna posjeta kod akutnih stanja, kućno liječenje ili pružanje hitne medicinske pomoći u kući osigurane osobe, što sve ovisi o zdravstvenom stanju pacijenta i procjeni izabranog doktora o vrsti pružanja primarne zdravstvene zaštite optimalne za pacijenta.

Pravilnikom o sanitetskom prijevozu („Narodne novine“ 123/09.) utvrđeno je da pravo na sanitetski prijevoz može koristiti nepokretna, teško pokretna i osoba kojoj zbog prirode bolesti nije preporučeno samostalno kretanje.

Izabrani doktori na razini primarne zdravstvene zaštite sredstva za provođenje zdravstvene zaštite ostvaruju putem „glavarine“ na načelima solidarnosti, što znači da izabrani doktor prima tzv. „glavarinu“ za određeni broj prijavljenih pacijenata i na taj način ostvaruje sredstva različitog iznosa po dobnim skupinama pacijenata, s tim da je najviši iznos propisan za osigurane osobe starije životne dobi.

U cijenu „glavarine“ je uračunat i prosječan broj kućnih posjeta.

Isto tako izabrani doktor ostvaruje i potreban broj uputnica, receptata i slično, a u slučaju potrebe većeg broja iznad prosječne količine, to može ostvariti uz odgovarajuće obrazloženje za potrebe svojih pacijenata.

Obzirom da pacijent invalid koji je nepokretan i neosporno ima trajnu potrebu za propisivanjem lijekova, kao i neophodnom primarnom zdravstvenom zaštitom, izabrani doktor opće/obiteljske medicine treba osobi koja se brine o takvom pacijentu - članu obitelji omogućiti da se prije dolaska po recepte za trajnu terapiju, telefonski ili na neki drugi pouzdan način dogovori kad može doći u ordinaciju ili da joj se omogući

elektronski recept ili kućna posjeta

izabranog doktora u stanu osigurane osobe. Ukoliko izabrani doktor ocijeni kako je potreban stručni uvid u zdravstveno stanje pacijenta prije propisivanja terapije ili upućivanja na specijalističku zdravstvenu zaštitu, a ako ne može ni na koji predloženi način ostvariti zdravstvenu zaštitu, može organizirati sanitetski prijevoz pacijenta do ordinacije.

Jasna Pap
dipl. pravnica, HZZO

Odgovara:

MILAN TOMIČIĆ
dipl. pravnik

Plaćam baki razliku za smještaj

PITANJE: Moja baka je prije pet godina, preko Centra za socijalni rad smještena u udomiteljsku obitelj. Početna razlika koju sam trebala nadoplatiti bila je 300 kn, a zadnjih 2 godine plaćam 1200 kn. Po ugovoru o dosmrtnom uzdržavanju moram plaćati razliku u smještaju, ali sada baki mijenjaju smještaj bez da su mene uopće kontaktirali. Cijenu novog smještaja ne žele mi reći. Kako je to moguće? Sljedeći mjesec mogu reći da odjednom trebam plaćati 5.000 kn jer su je smjestili u neki 'fancy' dom. Ja ne znam ni kolika je bakina mirovina (prije 5 godina je koliko se sjećam bila oko 1.600-1.800 kn), jer dolazi direktno u CZSR.

M.R., Zagreb

ODGOVOR: Obzirom da ste sa bakom sklopili ugovor o dosmrtnom uzdržavanju, te ste ugovorom preuzeli obvezu plaćanja razlike između cijene smještaja i njezine mirovine ili ostalih prihoda, nitko bez Vaše suglasnosti ne može odlučivati o promjeni smještaja Vaše bake, pa niti Centar za socijalnu skrb.

Prevareni i poniženi

PITANJE: Moji prijatelji, onemoćali bračni par, lakomisleno su prepisali svoju imovinu, kuću i uštedevinu, malenom privatnom staračkom domu koji se javno reklamirao u tom pogledu. Sklopili su ugovor o dosmrtnom uzdržavanju, koji je verificiran kod javnog bilježnika, gdje im je ugovor pročitao, ali ne i pojašnjen. Da im ga je imao tko objasniti, znali bi da takvim ugovorom - za razliku od onoga o doživotnom uzdržavanju - odmah ostaju bez svoje ukupne imovine, a ne tek nakon smrti. Sve bi to još bilo nekako podnošljivo da je odnos prema njima u domu iole ljudski, ali su tamo bili laskavi dok nisu potpisali, a sada su grubo i prema ženi i prema njezinom nepokretnom suprugu. Odnose se izrazito podcjenjivački i uvredljivo, kao i prema drugim starijima. Hrane ih jako loše, nikome se nemaju obratiti za pomoć. Više nemaju novca ni za što, a supruga se čak ne usudi ići na operaciju, kako supruga ne bi ostao sam na milost i nemilost. Život im se pretvorio u pakao.

Obitelj R., Zagreb

ODGOVOR: Ukoliko se Vaši prijatelji osjećaju zaknutim ili prevarenim u pogledu ispunjavanja obveza od strane davatelja uzdržavanja, mogu sudskim putem tražiti ras-

kid ugovora o dosmrtnom uzdržavanju. Navod da prilikom sklapanja ugovora o dosmrtnom uzdržavanju, javni bilježnik nije strane upozorio na moguće posljedice sklapanja tog ugovora, - što je po zakonu bio dužan - nego ga je samo pročitao, teško ćete dokazati na sudu, jer u ugovoru vjerojatno stoji odredba da je "ugovor pročitao te su stranke upozorene na moguće posljedice". Naš Sindikat se bori za ukidanje instituta dosmrtnog uzdržavanja, jer su takvi slučajevi prevara česti.

Rastrošni tata

PITANJE: Supruga ima problematičnog oca, koji usprkos velikoj penziji uporno zapada u dugove. Što je još gore, na temelju poprilično dobre penzije banke i kartičari mu odobravaju ogromne minuse iz kojih se nekako izvlači, ali neće dugo, pa bi se, s obzirom da ima zdravstvenih problema i dosta godina, moglo dogoditi da i "ne stigne" vratiti dugove. Što se događa u tom slučaju? Kako je banka osigurana da će naplatiti minuse i dugove? Je li moguće da sjednu na račun i mojoj supruzi? Ako je to tako, možemo li se nekako osigurati da joj ne mogu sjesti na račun i potraživati njegove dugove?

Marko, Rijeka

ODGOVOR: Vaša supruga može pokrenuti postupak za oduzimanje poslovne sposobnosti "rastrošnog" oca kako bi ga se spriječilo u rastrošnom ponašanju. Ako se pak ne odluči za takav korak, a po našem mišljenju bi trebala, nakon očeve smrti, ako ocijeni da njegovi dugovi premašuju vrijednost ostavine, neće prihvatiti nasljedstvo čime će izbjeći plaćanje dugova koje je napravio ostavitelj - njezin otac. U protivnom ih mora pokriti.

Samohrana majka - i svom ocu?!

PITANJE: Živim s djetetom kao samohrani roditelj. U obiteljskoj kući sa mnom živi i moj otac, iako sam od majke dobila polovicu i ostatak kuće putem suda uz očevu suglasnost, jer je kuća opterećena dugovima. Moj problem se sastoji u tome da moram uzdržavati oca već 4 godine. Iako je zdrav i radno sposoban, ne doprinosi u kuću niti kune, još zahtijeva džeparac. Sve me to baca u očaj, jer više ne mogu ni financijski, ni moralno podnositi; smatram da je to bezobrazno iskorištavanje. Kad mu kažem da to nije u redu, vrijeđa me. Što da učinim?

G.R., Karlovac

ODGOVOR: Niste naveli temelji li se uzdržavanje oca na sudskoj presudi ili mu pružate uzdržavanje na osnovu moralne obveze pomažanja nezbrinutog roditelja. Ukoliko se uzdržavanje zasniva na sudskoj presudi, možete sudskim putem tražiti da se Vaša obveza uzdržavanja ukine ili smanji obzirom na Vaše mogućnosti. Ako presude nema, na Vama je da sami odlučite hoćete li nastaviti sa uzdržavanjem oca ili ne. Preporučujemo vam savjetovanje s odvjetnikom.

Mogu li ukinuti darovnicu?

PITANJE: Prije pet godina sam unuku, kad se ženio, poklonila svoju kuću, a on i njegova žena su obećali da će brinuti o meni. Živimo zajedno, oni su dobra djeca, ali sada sam postala sve nepokretnija i moram ići u dom. Međutim, oni imaju dvoje djece, a radi samo unuk i to na minimalnoj plaći. Snaha je već dugo nezaposlena. Iz centra socijalnog rada su mi rekli da moramo prodati kuću i od toga financirati dom, jer je moja penzija samo 1.800 kuna, obiteljska, iza pokojnog supruga koji je bio obrtnik. Kuća je velika, ali se ne može podijeliti, a osim toga unuk je protiv prodaje. Što ću sada napraviti? Mogu li ukinuti darovnicu? A kud će onda djeca? Molim vaš savjet.

Ivana I., Zagreb

ODGOVOR: Ukoliko darovnim ugovorom niste utvrdili obvezu unuka da snosi razliku u cijeni smještaja i Vaše mirovine, neće se uspješno moći pozvati na tu okolnost. Preostaje Vam mogućnost odustajanja ili opoziva darovnog ugovora u skladu sa zakonskim propisima, tj. zbog promjene u imovnom stanju Vas kao darovateljice.

PITANJE: Koja je oporuka važeća?

Baka mi je oporučno ostavila svoju imovinu. Obzirom da oporuku nisam imao prilikom vidjeti, ne znam koju mi je imovinu oporučno ostavila. Nedavno sam od osobe bliske baki saznao kako je sastavila novu oporuku, ovaj put u korist moga bratića, njezinog drugog unuka. Zanima me koja je oporuka jača, moja koja je sastavljena ranije, ili moga bratića koja je sastavljena kasnije?

ODGOVOR: U slučaju postojanja dvije oporuke istog ostavitelja, a kasnijom oporukom se izričito ne opozove ranija oporuka, odredbe ranije oporuke ostaju na snazi, ako i ukoliko nisu u suprotnosti sa odredbama kasnije oporuke. To znači ako je ostavitelj raspolagao sa dijelom imovine u ranijoj oporuci, a drugim dijelom u kasnijoj oporuci, vrijede i primjenjuju se obje oporuke. Ako je ostavitelj raspolagao sa cjelokupnom imovinom u kasnijoj oporuci, vrijedi kasnija oporuka.

Palijativna skrb - jedan od prioriteta SUH -a

Palijativna skrb je zbog svojih potreba, kako u tretmanu umirućih, tako i zbog potreba njihovih obitelji, za prije svega psihosocijalnom pomoći, multidisciplinarno determinirana. Možda bi zbog toga trebalo razmišljati i o multisektorskom pristupu u rješavanju ove tako hitne, a u ovom trenutku relativno nedovoljno organizirane skrbi.

Palijativna skrb podrazumijeva cjelovitu, multidisciplinarnu pomoć neizlječivo bolesnima, ali njihovim obiteljima. Nije to samo zdravstvena njega i pomoć u liječenju oboljelih već i pomoć društva za obitelj, jer uz teško bolesnog člana, „bolesna“ je i cijela obitelj, a indirektno - i društvo.

Moderni hospicijski pokret u Hrvatskoj započela je prof.dr. Anica Jušić daleke 1994. godine, ali i uz sva nastojanja svojih suradnika i uz organiziranje niza simpozija i kongresa, te edukativnih radionica, rezultati su bili nedostadni. Osnovana je 1997. godine „Udrugu prijatelja nade“ koja je djelovala samo dvije godine, a 1999. godine „Hrvatsku udrugu prijatelja hospicija“ koja djeluje još i danas, a s kojom je Sindikat umirovljenika Hrvatske blisko surađivao i surađuje.

Zbog sve veće potrebe pacijenata i obitelji počeli su tečajevi i za nezdravstvene volontere, stoga su i oni uključeni u hospicijske kućene posjete, kakva praksa je zadržana do danas.

Što zakon kaže? U Zakonu o obveznoj zdravstvenoj zaštiti (iz 2003. godine) pod mjerama zdravstvene zaštite, čl.16, točka 8. spominje se „palijativna skrb za neizlječivo bolesne, odnosno umiruće“... čl. 71, U Djelatnostima Doma zdravlja spominje se zdravstvena skrb i palijativna njega neizlječivih bolesnika: „Pri svakom DZ treba biti organiziran tim za palijativnu skrb“... čl. 81 „...Dopušta se organiziranje ustanove za palijativnu skrb, koja ima interdisciplinarni palijativni tim kućnih posjeta koje čine liječnik, medicinska sestra/medicinski tehničar, socijalni radnik s posebnom nabrazbom za pristup umirućim bolesnicima, zatim ambulanta za bol i palijativnu skrb i dnevni boravak (u novijoj verziji dopušta se i mali stacionar unutar Ustanove i može ga osnovati fizička i pravna osoba).

Svi ministri zdravstva davali su potporu zamislama i nastojanjima prof. Jušić i Hrvatskoj udruzi prijatelja hospicija, ali pomaka gotovo nije bilo. Tijekom godina u nekim su lokalnim bolnicama pokušavali otvoriti odjel, ili uvesti barem nekoliko kreveta u sklopu prigodnog odjela, ali je zbog nedostataka sredstava i nedostatka transparentne društvene strategije sve bilo kratkotrajno. Ipak organizirano je nekoliko ambulanti za bol, ali se usporedno, uz mnogo entuzijazma, organizirala volonterska pomoć u gotovo svim krajevima Lijepe Naše.

Nova Vlada pokazuje veliku želju i spremnost da se kod nas što brže i što bolje organizira najbolja moguća skrb za neizlječivo bolesne, a potaknuta je i Preporukom ministara Vijeća Europe koja postavlja djelatnu palijativnu skrb kao uvjet da Hrvatska uđe EU. Osnovan je Centar za palijativnu medicinu i komunikacijske vještine, te je u edukaciju uključeno mnogo liječnika obiteljske medicine, socijalnih radnika, psihologa, medicinskih sestara/medicinskih tehničara, ali i volontera i drugih profesija potrebnih za tretman neizlječivo bolesnih.

Prije mjesec dana je suradnjom Crkve i Ministarstva zdravlja ot-

voren prvi hospicij u Rijeci, koji bez obzira na skromne smještajne kapacitete predstavlja velik i značajan događaj. Prije nekoliko mjeseci obnovljen je odjel u bolnici u Novom Marofu, opremljen isključivo za tretman bolesnika u terminalnoj fazi. Je li krenulo?

U gradu Zagrebu, međutim, Ured za zdravstvo i branitelje pokušava organizirati Koordinaciju za palijativne kućne posjete u sklopu projekta „Zagreb zdravi grad“, uz Ustanovu za kućnu njegu, te nekoliko udruga civilnog društva koje imaju višegodišnju uspješnu i provjerenu u praksi edukaciju nezdravstvenih volontera.

Osnovana je i ambulanta za bol, telefon za savjete bolesnima i njihovim obiteljima. U Domu zdravlja Centar radi i palijativni tim (doduše čine ga samo liječnica i medicinska sestra) ali one odlaze isključivo u domove bolesnika kako bi pružile zdravstvenu skrb, ali isto tako savjetuju obitelji kako riješiti pojedine probleme vezane uz vrlo teške obiteljske prilike. Hrvatska udruga prijatelja hospicija i dalje pruža psihološku pomoć oboljelima i članovima njihovih obitelji, te podupire proces žalovanja, kako prije, tako i nakon smrti člana obitelji. Do sada je taj tim vodila predsjednica Odbora za zdravstveni i socijalni sustav SUH-a.

Također, već je 11 godina i u Polivalentnom savjetovalištu Gradskog povjereništva SUH-a organiziran rad s obiteljima umirućih, te odlazak u domove bolesnih članova. Emocionalne veze koje se stvaraju u trenucima tugovanja s umirućim i njegovom obitelji, pomoć, utjeha i razumijevanje koje im pruža SUH-ov tim nikad se ne zaboravljaju. Cilj je našeg Odbora volontiranja i u domovima za starije i nemoćne osobe, kako u „gradskim“ tako i privatnim jer dio njihovih korisnika nakon nekoga vremena postaje neizlječivim bolesnicima koji prolaze kroz sve probleme terminalne faze.

SUH i drugi brojni timovi volontera čine sve što mogu. Ono što Hrvatskoj nedostaje je ozbiljan, strateški multidisciplinarni i multisektorski plan, u čijoj ćemo realizaciji rado sudjelovati.

Biserka Budigam, psihologinja

BESPLATNO PRAVNO SAVJETOVALIŠTE
za članove Sindikata umirovljenika
01 46 55 111 / kućni 244